

RÄTTSMEDICINALVERKET

Årsredovisning 2015

ÅRSREDOVISNING 2015

Rättsmedicinalverket

Box 206, 101 24 Stockholm

Besök: Klarabergsviadukten 90, hus D

Tel: 010-483 41 00

E-post: rmv@rmv.se

Internet: www.rmv.se

Grafisk formgivning: Gaimer Graphics

Foto: Joakim Palm & Shutterstock

Tryck: DanagårdLITHO

Innehållsförteckning

4	GENERALDIREKTÖREN HAR ORDET
7	RESULTATREDOVISNING
9	RÄTTSPSYKIATRI
21	RÄTTSMEDICIN
29	RÄTTSKEMI
35	RÄTTSGENETIK
39	ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING OCH REDOVISNING
47	KOSTNADER OCH INTÄKTER REDOVISAT PÅ VERKSAMHETSOMRÅDEN
51	FINANSIELL REDOVISNING
52	SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER
53	RESULTATRÄKNINGAR
55	BALANSRÄKNING
56	ANSLAGSREDOVISNING
57	TILLÄGGSUPPLYSNINGAR
59	NOTER

Årsredovisningen följer kraven i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt strukturen i det regleringsbrev som gällt för Rättsmedicinalverket (RMV) år 2015. RMV:s verksamhet återfinns bland statsutgifterna inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet (UO 4) och indelas i verksamhetsområdena

- RÄTTSPSYKIATRI
- RÄTTSMEDICIN
- RÄTTSKEMI
- RÄTTSGENETIK

Generaldirektören har ordet

Rättsmedicinalverket är en viktig aktör och länk i rättskedjan. Myndigheten utför sakkunniga och kvalitetssäkrade analyser och bedömningar som hjälper polis, åklagare och domstolar att förstå olika frågor i brottmål. Det är helt avgörande att verksamheten bedrivs rättssäkert, effektivt och med hög kvalitet.

Myndighetens medarbetare har hög kompetens och stor expertkunskap. De bedömningar som görs utgår från deras expertkunskap och vilar på vetenskaplig grund.

För att utvecklas vidare bedriver myndigheten utveckling och forskning av betydelse för verksamheten. Syftet är att forskningen ska vara integrerad med den operativa verksamheten och på så sätt komma alla medarbetare till del. Frågor som rör forskning följs på nära håll av Rättsmedicinalverkets Vetenskapliga råd.

Kvalitetsarbetet är en prioriterad fråga. Arbetet med kvalitetsutveckling inom rättsmedicin har fortsatt under året och målet är att verksamheten – i likhet med verksamhetsområdena rättskemi och rättsgenetik – ska ackrediteras under 2016. I december besökte därför Swedac myndigheten och framförde synpunkter och förslag på åtgärder som kommer att genomföras. Många medarbetare har varit engagerade i arbetet.

Ett verksamhetsstyrningsprojekt har inletts för att ta fram mål och nyckeltal för verksamheten. Myndigheten har även arbetat med att ta fram en gemensam vision. En omvärldsanalys som bl.a. har omfattat Rättsmedicinalverkets uppdragsgivare har gjorts och samtliga medarbetare har även fått möjlighet att delta i mindre arbetsgrupper för att ta fram visionen. Arbetet kommer att fortsätta under 2016.

Att garantera säkerheten för såväl medarbetare, som de personer som genomgår rättsmedicinsk eller rättspsykiatrisk undersökning, är en prioriterad fråga för myndigheten. Säkerhetsfrågorna har därför lyfts fram och kommer att få en viktig roll de kommande åren. Rekryteringen av en säkerhetschef tillhör de åtgärder som har ansetts nödvändiga.

I maj fick samtliga medarbetare möjlighet att samlas på RMV-dagar i Stockholm och delta i seminarier som rörde myndighetens olika verksamhetsområden. Syftet var att ge en inblick i andra delar av verksamheten än den egna och skapa en ökad känsla av gemenskap. Tillfälle gavs också att utbyta erfarenheter med varandra. Rättsmedicinalverkets ledningskansli omorganiserades i juni i syfte att förbättra styrningen av verksamheten och knyta vissa frågor närmare den centrala ledningen för att på så sätt ge det stöd som den operativa verksamheten behöver.

I samband med det har ett antal rekryteringar gjorts av nyckelfunktioner, bl.a. inom kommunikation och HR.

I oktober fick Statskontoret i uppdrag från regeringen att göra en analys av Rättsmedicinalverket. I Statskontorets uppdrag ingår särskilt att titta på myndighetens styrning av verksamhetsområdena rättsmedicin och rättspsykiatri samt myndighetens forskning. Intervjuer har genomförts med bl.a. chefer och fackliga företrädare och återrapportering kommer att ske den 7 mars 2016.

Jag ser fram emot att ta del av rapporten och har goda förhoppningar om att Rättsmedicinalverket som en specialistmyndighet i rättsväsendet kommer att utvecklas mot nya mål under 2016.

Stockholm den 22 februari 2016

Ach
20x/0.40
JAPAN

Resultatredovisning

Rättsmedicinalverket (RMV) har en viktig roll inom rättsväsendet genom att bidra till rättssäkerheten och effektiviteten inom den brottsbekämpande verksamheten. Rättsmedicinalverkets verksamhet ska svara mot uppdragsgivarnas behov så att de möjligheter som det forensiska utredningsstödet ger kan tillvaratas av de brottsbekämpande myndigheterna.

Rättsmedicinalverket bedriver verksamhet inom fyra verksamhetsområden – rättspsykiatri, rättsmedicin, rättskemi och rättsgenetik. Verksamheten vilar på vetenskaplig grund och är beroende av specialistkunskaper och i övrigt kunniga och engagerade medarbetare samt modern och avancerad medicinteknisk utrustning. RMV:s lokaler är speciellt utfor-

made för att passa verksamheten och uppfylla de särskilda krav som gäller i fråga om arbetsmiljö och säkerhet.

Verksamheten är geografiskt spridd över landet, vilket ställer stora krav på samordning när det gäller bl.a. kompetensförsörjning, utvecklingsinsatser och kvalitetsarbete liksom planering, uppföljning och rutiner.

Rättsmedicinalverket ska redovisa och analysera verksamhetens resultat i förhållande till de uppgifter som framgår av förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket och andra författningar. Redovisningen ska göras utifrån myndighetens verksamhetsområden (rättspsykiatri, rättsmedicin, rättskemi och rättsgenetik).

Regeringens återrapporteringskrav i regleringsbrevet

EFFEKTIVITET OCH KVALITET

Rättsmedicinalverket ska redovisa de åtgärder som har vidtagits för att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande och en god kvalitet i verksamheten. Redovisningen ska inkludera resultaten av genomförda kvalitetsuppföljningar.

IT-STÖD OCH TEKNISK UTRUSTNING

Rättsmedicinalverket ska redovisa vilka åtgärder som myndigheten har vidtagit för att vidareutveckla myndighetens IT-stöd och övrig teknisk och medicinteknisk utrustning samt de kostnader dessa åtgärder medfört.

FORSKNING OCH UTVECKLING

Rättsmedicinalverket ska redovisa insatser för stöd åt forsknings- och utvecklingsarbete av betydelse för verksamheten samt de kostnader som dessa insatser har medfört.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Rättsmedicinalverket ska redovisa hur myndigheten arbetar för att åstadkomma en kompetensförsörjning som är hållbar på både kort och lång sikt. Av redovisningen ska även framgå hur myndigheten arbetar med chefsförsörjning.

Rättsmedicinalverkets uppgifter inom rättspsykiatri

Av förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket framgår att myndigheten särskilt ska svara för

- rättspsykiatriska undersökningar i brottmål och läkarintyg som avses i 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.,
- utredningar om risk för återfall i brottslighet enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid,
- information inom sitt ansvarsområde till andra myndigheter och enskilda,

Rättsmedicinalverket (RMV) får också inom sitt ansvarsområde utföra uppdrag om verksamheten i övrigt medger det.

Den rättspsykiatriska utredningsverksamheten bedrivs vid tre olika undersökningsenheter. Två enheter ingår i RMV:s organisation – de rättspsykiatriska undersökningsenheterna i Stockholm och Göteborg – och den tredje utgörs av den rättspsykiatriska kliniken vid Norrlands universitetssjukhus i Umeå enligt avtal mellan Västerbottens läns landsting och RMV. Undersökningsenheternas upptagningsområden framgår av RMV:s föreskrifter (SOSFS 1999:19) om fördelning på undersökningsenheter av läkarundersökningar vid särskild personutredning i brottmål och av rättspsykiatriska undersökningar. Sedan den 1 juli 2013 genomför den rättspsykiatriska kliniken vid Norrlands universitetssjukhus endast rättspsykiatriska undersökningar av personer som är på fri fot. Kliniken utfärdar även intyg enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. (§ 7-intyg) avseende personer som är häktade eller befinner sig på fri fot.

Av 1 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning framgår att rätten i brottmål får besluta om rättspsykiatrisk undersökning

(RPU) i syfte att kunna bedöma om det finns medicinska förutsättningar att överlämna den misstänkte till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken, eller om den misstänkte har begått gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning och i så fall tillståndets betydelse för frågan om valet av påföljd enligt 30 kap. 6 § brottsbalken.

De sammanlagda personalresurserna för den rättspsykiatriska utredningsverksamheten inom RMV består av 150 tillsvidareanställda och cirka 108 timanställda medarbetare. Personalgruppen utgörs av läkare med specialistkompetens i rättspsykiatri (rättspsykiatrer), läkare (i huvudsak psykiatriker) som genomför sin specialiseringsutbildning i rättspsykiatri (s.k. ST-läkare), psykologer, forensiska socialutredare, administrativ personal, personal som ansvarar för enheternas gemensamma säkerhet och personal vid vistelseavdelningarna. Det är den enda verksamheten inom RMV som bedrivs dygnet runt.

I undersökningsfall som avser häktade vistas de i myndighetens lokaler i genomsnitt under tre veckor. Natttid och helger finns alltid läkare i beredskap, förutom personal i aktiv tjänst vid vistelseavdelningarna. Det finns också en beredskapslinje dygnet runt för att kunna fatta beslut om ordning och säkerhet som består av avdelningschefer och biträdande avdelningschefer.

Kapaciteten vid undersökningsenheterna är beroende av platstillgången och tillgänglig utredningspersonal. Det har tidigare varit brist på rättspsykiatrer i förhållande till ärendebelastningen. Ett systematiskt och långsiktigt arbete har gjorts inom ramen för den tioåriga bemanningsplanen RMV 2018 för läkare för att lösa resursbristen, vilket har inneburit att bristen på rättspsykiatrer minskat avsevärt. Avdelningen i Stockholm är i det närmaste fullbemannad och bemanningen i Göteborg följer planen för full bemanning 2018.

RMV har sedan länge anlitat kontrakterade läkare för att utfärda § 7-intyg. Andelen intyg som utfärdats av kontrakterade läkare har successivt minskat och genomförts i större utsträckning av RMV:s egna läkare. En ökad läkarbemanning har möjliggjort detta. Sedan den 1 januari 2014 har en ny uppdragsform tillämpats för de externa läkarna som innebär att RMV ingår tidsbegränsade anställningsavtal med timsättning. Cirka 35 läkare har ingått

sådana avtal som har inneburit en mer flexibel och lättadministrerad lösning än tidigare.

Utredningar om risk för återfall i brottslighet enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid genomförs uteslutande av RMV:s egna medarbetare, antingen vid undersökningsenheterna eller vid den kriminalvårdsanstalt där den som ska undersökas är intagen.

Redovisning och analys av resultatet

ÄRENDEUTVECKLINGEN

Antalet expedierade utlåtanden efter RPU har under året ökat med cirka 5 procent. De fluktuationer som förekommer mellan olika år kan vara av slumpmässig natur.

De faktorer som främst inverkar på ärendemängden inom den utredande rättspsykiatri är i första hand beroende av brottsutvecklingen i stort, andelen lagförda brott av det totala antalet anmälda brott och domstolarnas val av påföljd.

Kriminalvården, Polisen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande rådet har på uppdrag av regeringen tagit fram en gemensam prognosrapport för hela rättskedjans ärendeutveckling.¹ Den sammantagna bilden som rapporten presenterar av den sannolika ärendeutvecklingen i rättskedjan ger stöd för bedömningen att en fortsatt svagt minskande ärendeutveckling kan förväntas för den utredande rättspsykiatriens del t.o.m. 2017. Det är sannolikt avskaffandet av det absoluta fängelseförbudet som bidragit till detta (30 kap. 6 § brottsbalken).

Av 7 § lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m. framgår att ett s.k. § 7-intyg, om rätten särskilt anger det i förordnandet, ska omfatta de medicinska förutsättningarna för att överlämna den misstänkte till rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning. Intygen fyller i övrigt och företrädesvis funktionen av screeningundersökning inför ett ställningstagande om en rättspsykiatrisk undersökning ska genomföras eller inte. Under året har antalet § 7-undersökningar

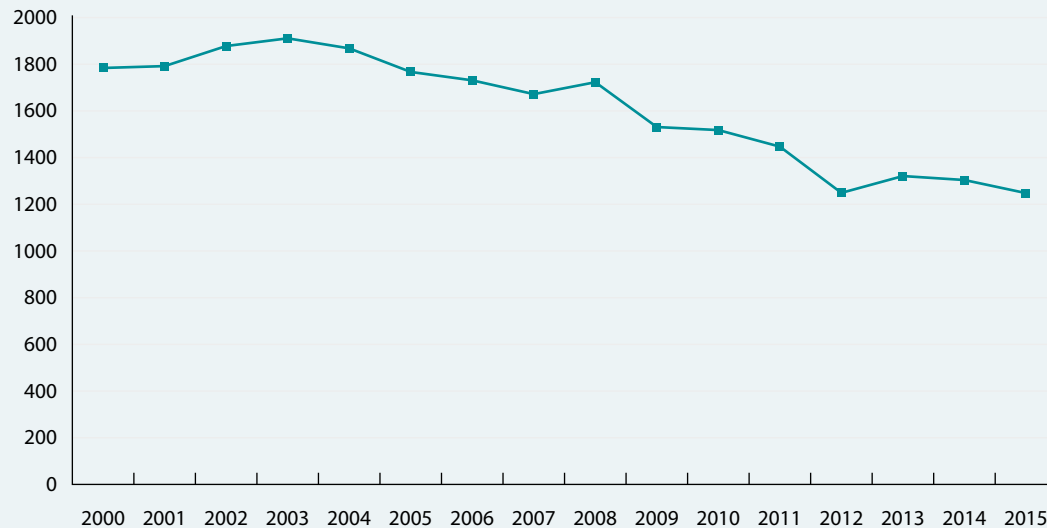
minskat med cirka 3 procent. Under perioden 2000-2015 kan en minskning om nästan en tredjedel ses (jfr diagram 1). Det är svårt att bedöma exakt vad detta beror på. Den fortsatta utvecklingen bör följas.

Lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid reglerar hanteringen av ärenden där livstidsdömda hos rätten, Örebro tingsrätt, ansöker om att få sitt livstidsstraff omvandlat till ett tidsbestämt straff. Av 10 § och 3 § förordningen (2006:1119) om omvandling av fängelse på livstid framgår att rätten hos RMV får inhämta en utredning med utlåtande om risken för att den dömda återfaller i brottslighet (s.k. riskbedömning). Antalet expedierade utlåtanden har varit närmast oförändrat jämfört med 2014 (se tabell 1). Ärendenivån ett visst år beror dels på antalet avkunnade livstidsdomar tio år tillbaka i tiden, dels på hur många sökande som tidigare fått avslag på omvandling och som därefter ansökt på nytt.

Ärendena initieras vanligtvis av de livstidsdömda² själva. Prövning kan ske första gången efter det att tio år av livstidsstraffet har verkställts. Ökningen av ärendemängden kan förutses bestå de närmaste två – tre åren som en konsekvens av den ökning av antalet livstidsdomar som skedde 2005 och några år därefter.

Cirka 98 procent av de rättspsykiatriska undersökningarna genomfördes vid RMV:s undersökningsenheter i Stockholm och Göteborg. Resterande undersökningar genomfördes vid undersökningsenheten i Umeå (jfr tabell 2). Anledningen till minskningen är att enheten inte genomför RPU:er avseende häktade personer sedan den 1 juli 2013.

Diagram 1. Antal § 7 intyg år 2000-2015

Tabell 1. Antal expedierade utlåtanden efter RPU, § 7-undersökningar och riskbedömningar

Typ av undersökning	2013	2014	2015
RPU	489	443	471
- varav häktade	365	320	340
- varav på fri fot	124	123	131
§ 7-undersökning	1 321	1 304	1 248
Riskbedömning	19	33	32

Källa: PsykBase

Tabell 2. Antal och andel (procent) expedierade utlåtanden efter RPU per undersökningsenhet

Undersökningsenhet	2013		2014		2015	
	Antal	Andel i procent	Antal	Andel i procent	Antal	Andel i procent
Totalt antal RPU:er av häktade	365	100	320	100	340	100
- varav Stockholm	200	55	171	53	192	56
- varav Göteborg	152	42	149	47	148	44
- varav Umeå (annan huvudman)	13	4	-	-	-	-
Totalt antal RPU:er av personer på fri fot	124	100	123	100	131	100
- varav Stockholm	65	52	62	50	74	56
- varav Göteborg	49	40	48	39	47	36
- varav Umeå (annan huvudman)	10	8	13	11	10	8

Källa: PsykBase

Anm: Tabellen innehåller avrundade värden som kan påverka summeringen.

1 Den framtida verksamhetsvolymen i rättskedjan. Centrala prognoser för perioden 2014 – 2017, (februari 2014)

2 Antalet livstidsdömda var 142 den 1 oktober 2015, se www.kriminalvarden.se/statistik.

Genom ett aktivt rekryterings- och utbildningsarbete av rättspsykiatrer har andelen RPU:er som genomförts av läkare anställda vid RMV successivt kunnat ökas. Av de RPU:er som genomförts vid RMV:s undersökningsenheter tillhör 98 procent den kategorin, vilket bedöms som tillfredsställande (jfr tabell 3).

Av tabell 4 framgår att andelen expedierade § 7-intyg som utförts av RMV-anställda läkare ökat något jämfört med 2014, men ligger på ungefär samma nivå som 2013.

Att § 7-undersökningarna har karaktär av screeningundersökningar för ställningstagande om RPU ska föreslås eller inte ställer höga krav på kompetens och erfarenhet hos de läkare som genomför dem. Det är viktigt ur både den enskildes och samhällets perspektiv att en sådan integritetskänslig och kostsam undersökning inte genomförs på felaktiga grunder, samtidigt som ett ärende som kräver en mer ingående undersökning – inte minst ur en rättspsykiatrisk aspekt – inte får förbises för fortsatt utredning. Det är också viktigt att kraven för att rekommendera RPU inte ökar, eftersom det skulle kunna leda till att allt sjuvårdade personer döms till fängelse och innebära en ökad belastning för Kriminalvården.

DOMSTOLARNAS FRÅGESTÄLLNINGAR ANGÅENDE FÖRMÅGAN ATT INSE GÄRNINGENS INNEBÖRD OCH SJÄLVFÖRVÅLLAT RUS

En domstol kan begära att en rättspsykiatrisk utredning ska ge domstolen underlag för bedömning av frågan om den tilltalade till följd av sin allvarliga psykiska störning har saknat förmågan att inse gärningens innebörd, eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt, eller om den allvarliga psykiska störningen är självförvållad genom rus eller på något annat liknande sätt.

När det gäller domstolarnas benägenhet att begära underlag för bedömning av den tilltalades förmåga att inse gärningens innebörd, har andelen legat på en högre nivå under 2013 och 2014 jämfört med tidigare år och under 2015 har denna nivå bibehållits (jfr tabell 5). Under de senaste åren kan man se

att domstolarna ibland även använder detta underlag vid uppsåtsbedömningen.

Antalet fall och andelen av det totala antalet undersökningsfall i vilka domstolarna frågat efter eventuell förekomst av självförvållat rus vid förmodad allvarlig psykisk störning framgår av tabell 6. Under året har andelen varit 30 procent.

I tabell 7 redovisas en sammanställning över andelen bedömda fall av allvarlig psykisk störning som RMV lämnat i expedierade utlåtanden. Under året har andelen störningar vid gärningen varit 53 procent, således lite högre än 2013 och 2014. I sammanhanget kan dock noteras att andelen med allvarlig psykisk störning vid gärningen uppgick till 59 procent i Stockholm och 46 procent i Göteborg. Skillnaden har uppmärksamats och kommer att följas upp.

VÄNTETIDER, ANSTÅND OCH UTREDNINGSTIDER AVSEENDE RPU

Inom den rättspsykiatriska utredningsverksamheten är handläggningstiderna i avgörande delar lagreglerade. Vid behov av längre utredningstid ska detta alltid godkännas och beslutas av domstolen.

En RPU ska utföras med största möjliga skyndsamhet enligt 6 § lagen om rättspsykiatrisk undersökning (LRU). Den ska anpassas efter domstolens syfte med undersökningen och övriga omständigheter i det enskilda fallet. Ett utlåtande beträffande undersökning ska utan dröjsmål ges in till rätten sedan undersökningsarbetet har avslutats.

Rätten får medge RMV anstånd med att avge ett utlåtande, om det finns synnerliga skäl. En begäran om anstånd är i de flesta fall betingad av förhållanden som rör ärendets komplexitet, svårigheter att nå personer som befunnit sig på fri fot eller i enstaka fall av administrativa skäl, t.ex. att åtal inte väckts.

Den som är häktad och ska genomgå en RPU ska utan dröjsmål och senast inom sju dagar enligt 8 § från det att rättsens beslut om undersökning kom in till undersökningsenheten föras över till denna. Under året har den fö-

Tabell 3. Antal och andel (procent) expedierade utlåtanden från Stockholm och Göteborg efter RPU fördelade på anställda läkare inom RMV och kontrakterade läkare

Huvudman	RMV						Totalt		
	Stockholm			Göteborg					
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Läkare									
- varav RMV-anställda	250	222	260	192	190	194	442	412	454
- varav kontrakterade	15	11	6	9	7	1	24	18	7
Totalt	265	233	266	201	197	195	466	430	461
Andel anställda (procent)	94	95	98	96	96	99	95	96	98

Källa: PsykBase

Tabell 4. Antal och andel (procent) expedierade utlåtanden efter § 7-undersökning fördelade på undersökningsenhet, anställda läkare inom RMV, kontrakterade läkare och annan huvudman

Huvudman	RMV						Annan huvudman			Totalt		
	Stockholm			Göteborg			Umeå					
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Antal avgivna § 7-intyg	614	579	531	615	626	620	92	99	97	1 321	1 304	1 248
- varav RMV-anställda läkare	448	378	394	262	289	290				710	667	684
- varav kontrakterade läkare	166	201	137	353	337	330	92	99	97	611	637	564
Andel § 7-intyg av det totala antalet avgivna § 7-intyg (procent)	46	44	43	47	46	50	7	8	8	-	-	-
Andel § 7-intyg avgivna av RMV-anställda läkare (procent)	73	65	74	43	46	47				54	51	55

Källa: Psykbase

Tabell 5. Antal och andel (procent) förfrågningar från domstolarna om den tilltalades förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt

	2013	2014	2015
Antal förfrågningar under perioden	362	315	357
Andel av alla avgivna utlåtanden under perioden (procent)	74	71	76

Källa: PsykBase.

Tabell 6. Antal och andel (procent) förfrågningar från domstolarna om den tilltalades eventuella självförvårdade rus vid förmodad allvarlig psykisk störning

	2013	2014	2015
Antal förfrågningar	133	120	140
Andel av alla avgivna utlåtanden (procent)	27	27	30

Källa: PsykBase.

Tabell 7. Antal och andel (procent) bedömningar av allvarlig psykisk störning i expedierade utlåtanden

	2013	2014	2015
Antal allvarliga psykiska störningar vid gärningen	251	227	251
Andel allvarlig psykisk störning av alla avgivna RPU:er (procent)	51	51	53

Källa: PsykBase.

reskrivna tidsfristen överskridits i åtta fall (se tabell 8) av administrativa skäl, vilket är en ökning jämfört med 2014 (ett fall) och 2013 (sju fall). En förklaring till ökningen kan delvis vara långa transportvägar till följd av att RPU:er av häktade inte längre görs i Umeå.

Andelen undersökningar av häktade som överskridit den i 6 § föreskrivna undersökningstiden om fyra veckor (28 dagar) är något högre (11 procent) jämfört med 2014 (9 procent) och 2013 (8 procent) (se tabell 8). Variationerna bedöms dock som små.

Effektivitet och kvalitet

När det gäller § 7-undersökningar finns interna riktlinjer och en särskild checklista som används vid kvalitetsarbetet. Under året har 97 slumpvis utvalda § 7-undersökningar granskats. Resultaten tyder på att strukturen i yttrandena kan förbättras.

Mot bakgrund av vikten av att alla aktörer i rättsprocessen ska sträva efter åtgärder som kan minska häktningstiderna, har ett projekt startat som syftar till en ökad differentiering i den rättspsykiatriska utredningsprocessen. Metoden går ut på att i ett inledningsskede urskilja ärenden som kan utredas på kortare tid med bibehållen kvalitet enligt ett s.k. snabbspår. Det krävs att samtliga yrkeskategorier i utredningsteamet är överens om att ärendet kan hanteras på detta sätt. Domstolarna informeras tidigt i processen om att ett svar kan väntas tidigare än planerat. Syftet är att i vissa ärenden korta ned den tid under vilken en person finns intagen och genomgår en RPU. Projektet påbörjades den 1 november 2015 och kommer att utvärderas efter sex månader.

Rättsmedicinalverket och Domstolsverket har anordnat en gemensam kurs för domare och rättspsykiatrer. Syftet är att öka förståelsen och tydliggöra innebörden av olika yrkesspecifika begrepp, vilket kan förväntas öka kvaliteten.

Arbete har bedrivits i syfte att öka enhetligheten i ärendehantering mellan avdelningarna inom ramen för det s.k. RPU-projektet. Nya

Andelen expedierade utlåtanden efter undersökningar av personer som befunnit sig på fri fot och som inte expedierats inom den föreskrivna tidsfristen i 6 § om sex veckor (42 dagar) ökade andelsmässigt (28 procent) jämfört med 2014 (15 procent). Generellt beror överskridandet på svårigheter att nå personerna, eftersom dessa i stor utsträckning har missbruksproblem, psykiska problem och oordnade bostadsförhållanden (se tabell 8). Ökningen har dock uppmärksamats och kommer att följas. Inom ramen för RMV:s kvalitetsarbete har avdelningscheferna därför initierat ett arbete med att kartlägga utredningsprocessen av personer på fri fot.

föreskrifter beslutades den 11 december 2015 och träder i kraft den 15 februari 2016³.

RÄTTSLIGA RÅDET

Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga, sociala och medicinska frågor (Rättsliga rådet) avger utlåtande på begäran av domstol eller myndighet i främst allmänmedicinska och rättsmedicinska samt rättspsykiatriska och psykiatriska frågor.

Under året har 21 rättspsykiatriska ärenden prövats. Det är således få ärenden inom det rättspsykiatriska området som lämnats till rådet för utlåtande (cirka 4 procent). I elva fall (52 procent) av ärendena har rådet gjort en annan bedömning än RMV av frågan om allvarlig psykisk störning förelegat (se tabell 9).

Sammantaget kan konstateras att det är en låg andel av RPU:erna som prövas av Rättsliga rådet. Ändringsfrekvensen är emellertid hög i de ärendena.

RISKBEDÖMNING OCH RISKHANTERING - METODUTVECKLING

RMV:s nuvarande uppdrag avseende riskbedömning och riskhantering vid återfall i brott rör dels frågeställningen om särskild utskrivningsprövning inom ramen för rättspsykiatrisk undersökning, dels riskutlåtande i anslutning till lagen om omvandling av fängelse på livstid.

RMV har fortsatt ett utvecklingsarbete beträffande metodik för riskskattning och riskhantering. Detta utvecklingsarbete bedöms vara implementerat i verksamheterna och sker fortlöpande med bl.a. ett gemensamt möte varje år mellan undersökningsenheterna. Målsättningen är att såväl processen som bedömningar stäms av utifrån principen att de undersökta hanteras lika över landet oavsett var utredningen görs.

Det prognostiska värdet för bedömning av risk kompliceras ytterligare av att det vanligen är fråga om att göra en bedömning i ett enskilt fall, vilket skiljer sig från bedömningar på gruppnivå. En riskbedömning i ett enskilt

fall kan således inte till sin helhet bygga på skattningsdata på gruppnivå för att bedöma risk för återfall i allvarlig brottslighet i det aktuella enskilda fallet. Utvecklingsarbetet genom det avtal som RMV ingick 2013 med Multi Health Systems i Kanada om rätten att översätta, distribuera användarmanualer och bedriva utbildning för två riskhanteringsinstrument, LSI-R⁴ och LS/CMF⁵, har fortsatt. RMV kan tillhandahålla certifierad utbildning och svenska översättningar av manualer till självkostnadspris för användare inom olika sektorer och ett fortsatt intresse har visats för användarutbildningar även bland andra myndigheter.

Tabell 8. Väntetider, utredningstid och anstånd avseende andelen av det totala antalet expedierade RPU:er

	2013		2014		2015	
	Antal	Andel (procent)	Antal	Andel (procent)	Antal	Andel (procent)
Väntetid						
- för häktade som överstiger sju dagar	7	2	1	0	8	2
Utredningstid						
- för häktade som överstiger 28 dagar	36	10	29	9	39	11
- för personer på fri fot överstiger 42 dagar	27	22	19	15	36	27
Totalt antal överskridanden av utredningstider	63	13	48	11	75	16
Anstånd						
- för häktade	30	8	28	9	35	10
- för personer på fri fot	24	19	19	15	35	27
Totalt antal anstånd	54	11	47	11	70	15

Källa: PsykBase.

Tabell 9. Rättsliga rådets yttranden över expedierade ärenden

Yttranden	2013	2014	2015
Antal yttranden över RPU	15	19	21
Andel yttranden över RPU (procent)	3	4	4,3
- varav antal annan bedömning av allvarlig psykisk störning	1	6	11
- varav andel annan bedömning av APS (procent)	0,2	1,4	2,3

Källa: Kopior av akter från Rättsliga rådet som inkommit till enheten i Stockholm.

3 HSLF-FS 2015:31, Rättsmedicinalverkets föreskrifter om rättspsykiatrisk undersökning.

4 Level of Service Inventory, MHS Canada.

5 Level of Service, Case Management Inventory, MHS Canada.

KAPACITET OCH EFFEKTIVITET

Det som påverkar kapaciteten och effektiviteten i den rättspsykiatriska utredningsverksamheten är antalet tillgängliga utredningsplatser vid undersökningsenheterna och personalresurser. Även flexibiliteten och säkerheten i resursanvändningen samt genomförandet och organiseringen av undersökningarna har betydelse.

ANTALET UTREDNINGSPLATSER

Vid avdelningen i Stockholm har antalet utredningsplatser sedan flytten till nya lokaler 2012 ökat från 17 till 20. Målsättningen är dock att RMV ska arbeta så resurseffektivt som möjligt och därför är avdelningen bemannad för 15 platser. Vid enheten i Göteborg finns möjligheten att på sikt och efter vissa investeringar i de befintliga lokalerna öka antalet platser från dagens tolv.

Tillgången på antalet utredningsplatser för häktade undersökningsfall har varit tillräcklig. Den genomsnittliga beläggningen av RMV:s tillgängliga undersökningsplatser vid avdelningarna i Stockholm och i Göteborg har på årsbasis varit 66 procent (med beaktande av att det i Stockholm är bemannat med personal för 15 platser), och har inte vid något tillfälle nått sådana nivåer som medfört att utredningsarbetet fördröjts på grund av platsbrist. Beläggningen är 56 procent, om 20 platser i Stockholm beaktas.⁶

RMV kommer fortsättningsvis att noggrant följa upp verksamhetens platsutnyttjande och beläggningsnivåer i befintliga lokaler. Lokalkostnaderna är jämte personalkostnader de största kostnaderna i verksamheten.

PERSONALRESURSER

Den rättspsykiatriska utredningsverksamheten pågår dygnet runt. Den är därigenom personalkrävande, framförallt när det gäller häktade personer. Under verksamhetsåret har en mindre ombyggnation på vistelseavdelningarna i Stockholm genomförts för att effektivisera övervakningen av intagna och i möjligaste mån försöka undvika att extra personal tas in. Det är ännu för tidigt att utvärdera effekten av denna omdisponering av lokalerna.

FLEXIBILITET I RESURSANVÄNDNINGEN

Kapacitetsbehoven i den rättspsykiatriska utredningsverksamheten fluktuerar över tid och att exakt förutse och planera resursanvändningen vid givna tillfällen är inte möjligt. RMV ser det därför som angeläget att skapa och förstärka en flexibilitet i utredningsverksamheten som medger att förändringar i ärendeflödet kan hanteras på ett effektivt sätt utan att kvalitetskraven sänks.

Tidigare har det varit angeläget att ha tillgång till kontrakterade rättspsykiatrer som kan minska belastning vid hög produktion. Det kan konstateras att behoven av rättspsykiatrer de närmaste åren kommer att vara tillgodosedda. Som ovan nämnts, studeras nu processerna med målsättningen att i vissa fall öka flexibiliteten och minska utredningstiden utan att kvaliteten påverkas. Ett projekt har därför startats med målsättningen att cirka 10 procent av de rättspsykiatriska utlåtandena ska kunna avges inom två veckor.

SÄKERHETSFRÅGOR

Under hösten har en rymning skett från den rättspsykiatriska undersökningsenheten i Göteborg. Utredningen av denna har avslutats och en anmälan har lämnats in till Inspektionen för vård och omsorg. Åtgärder vidtogs omedelbart för att förbättra säkerheten på avdelningen och samtal har förts med avdelningen i Stockholm för att hitta gemensamma lösningar på säkerhetsfrågorna. Ur kvalitetssynpunkt är det angeläget att säkerhetsfrågorna hålls levande i verksamheten. Rekryteringen av en säkerhetschef vid RMV påbörjades därför i december.

HOT OCH VÅLD

Risken för hot- och våldsincidenter finns alltid närvarande i en verksamhet av denna karaktär. Intagna kan agera verbalt eller fysiskt utifrån den situation de befinner sig i och dessutom lider de inte sällan av psykiska problem i viss grad. Det är därför väsentligt att så långt det går förebygga risken för allvarliga skador eller en allvarlig utveckling i en uppkommen situation. Särskilt viktig är utformningen av rutiner för att undvika att sådana incidenter inträffar. De lokalmässiga förutsättningar-

na har förbättrats markant i och med överflyttningen av verksamheten till nya lokaler för undersökningsenheten i Stockholm. Vid Göteborgsenheten har ett arbete påbörjats för att anpassa lokalerna i detta avseende genom uppdatering av vissa säkerhetssystem.

Merparten av hot- och våldshändelserna riktades mot personal och var av verbal karaktär.

I tabellerna 10 och 11 redovisas hot- och våldsinidenter under verksamhetsåret vid RMV:s undersökningsenheter i Stockholm och i Göteborg. Under året har det rapporterats 17 procent färre fall av hot och våld jämfört med 2014. Minskningen kan vara uttryck för effekter av satsningar på utbildning av medarbetare att hantera potentiella våldssituationer. Det är dock viktigt att vara medveten om att det i den här typen av verk-

samhet finns en risk för underrapportering av hot- och våldsinidenter.

TVÅNGSMEDELSANVÄNDNING

Den 2 oktober 2014 trädde en ändring av LRU i kraft som innebär stora förändringar för de intagnas vistelse vid RMV:s rättspsykiatriska undersökningsenheter. Den nya lagstiftningen innebär ett tydliggörande och en komplettering av reglerna för tvångsmedelsanvändningen vid enheterna. Den innehåller också en tydlig reglering av de intagnas rättigheter, bl.a. genom möjligheterna att överklaga vissa beslut.

Återkommande uppföljningar har gjorts under året av tillämpningen av den nya lagstiftningen och rutinerna. Erfarenheterna är positiva både ur medarbetarnas och de in-

Tabell 10. Hot- och våldsinidenter på undersökningsenheterna i Stockholm och i Göteborg

	2013	2014	2015
Hot och våld mot personal			
Stockholm	28*	30	21
Göteborg	5	10	8
Totalt	33	40	29
Hot och våld mellan medintagna			
Stockholm	3	3	2
Göteborg	7	4	8
Totalt	10	7	10
Hot och våld totalt			
Stockholm	31	33	23
Göteborg	12	14	16
Totalt	43	47	39

* Fem händelser avser samma person

Källa: Avdelningarnas incidentrapporter.

Tabell 11. Hot- och våldsinidenter vid undersökningsenheterna i Stockholm och i Göteborg (antal per 1000 vistelsedygn⁷)

Hot och våld totalt	2013	2014	2015
Stockholm	8,5	8,8	5,9
Göteborg	4,2	2,9	5,4
Totalt - genomsnitt för båda avd	6,6	6,2	5,7

Källa: Avdelningarnas incidentrapporter.

6 Källa: PsykBase.

7. 3 872 vistelsedygn vid Stockholmsenheten, 2 944 vistelsedygn vid Göteborgsenheten 2015.

tagnas perspektiv. Lagstiftningens möjlighet till omprövning av ett beslut hanteras vid RMV:s ledningskansli. Omprövning har begärts i fyra fall. I tre av dessa har den intagne överklagat beslutet till förvaltningsrätten som dock har fastställt RMV:s beslut.

Sammantaget bedöms att genomförandet av den nya lagstiftningen i verksamheten har gått bra.

Det finns fyra grunder för att hålla en intagen avskild från andra intagna, nämligen avskiljande av säkerhetsskäl (2 kap. 5 § punkten 2 häkteslagen), om det är nödvändigt för att genomföra en kroppsbesiktning (punkten 3), på grund av beslutade åklagarrestriktioner enligt 6 kap. och, beträffande intagna som ges vård enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (LRV), av psykiatriska skäl med stöd av 8 § LRV eller 20 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

Enligt RMV:s interna föreskrifter fattas beslut om avskiljning av intagna som inte vårdas enligt LRV av avdelningschef eller biträdande avdelningschef. Föreskrifterna anger dock att läkare ska undersöka en sådan intagen med

avseende på psykiskt tillstånd i nära anslutning till att beslutet fattas eller verkställs.

Under 2015 har tolv intagna varit avskilda på grund av åklagarbeslut. Ingen avskiljning har skett på grund av kroppsbesiktning.

Omfattningen av övriga beslut om avskiljning av intagna framgår av tabell 12 och 13. Antalet beslut om avskiljningar med stöd av LRV har ökat jämfört med 2014 (tabell 12). Antalet intagna som inte vårdades enligt LRV har också avskilts i högre utsträckning i jämförelse med 2014 (tabell 13). En del av de intagna som avskiljts på grund av ordning och säkerhet har sedan överförs till vård med stöd av 5 § LRV. Det kan noteras att de intagna uppvisat en högre grad av psykisk sjuklighet. De intagnas psykiska ohälsa kan ha lett till utagerande aggressivt beteende som i sin tur föranlett ett behov av avskiljning. Detta bedöms vara en förklaring till ökningen av antalet avskiljningar. Den beskrivna utvecklingen kommer att följas noga de kommande åren.

KOSTNAD PER ÄRENDE FÖR DE OLIKA PRESTATIONSTYPERNA (tabell 14)

Resultatet för verksamhetsområdet Rättspsykiatri

Måluppfyllelsen bedöms som mycket god.

Tabell 12. Antal beslut om avskiljning vid undersökningsenheterna i Stockholm och i Göteborg. Intagna som vårdats enligt LRV

Varaktighet (dygn)	<1-2	>2-4	>4-6	>6-8	>8	Incidens/1000 vistelsedygn
Stockholm						
2013	5	2	6	2	6	5,7
2014	5	3	3	2	2	2,7
2015	13	4	3	1	3	6,2
Göteborg						
2013	0	1	1	1	0	1,1
2014	2	1	1	0	2	6,3
2015	3	2	2	1	1	3,1
Totalt antal						
2013	5	3	7	3	6	3,7
2014	7	4	4	2	4	4,3
2015	16	6	5	2	4	4,8

Tabell 13. Antal beslut om avskiljning vid undersökningsenheterna i Stockholm och i Göteborg. Intagna som avskilts pga. ordning och säkerhet (5a § LRU)

Varaktighet (dygn)	<1-2	>2-4	>4-6	>6-8	>8	Incidens/1000 vistelsedygn
Stockholm						
2013	6	0	0	0	0	1,6
2014	4	2	1	0	2	4,5
2015	21	2	0	1	0	6,2
Göteborg						
2013	5	1	1	0	0	2,5
2014	12	3	1	0	2	2,1
2015	15	4	1	2	2	8,1
Totalt antal						
2013	11	1	1	0	0	2,0
2014	16	5	2	0	4	3,4
2015	36	6	1	3	2	7,0

Källa: Undersökningsenheternas ärendesammanställning.

Tabell 14. Kostnad per prestation och prestationstyp (i kronor)

Prestationstyp	2013	2014	2015
RPU – häktad	391 100	464 800	466 200
RPU – fri fot	72 200	71 700	71 800
§ 7-intyg	7 100	7 600	7 700

Källa: PsykBase samt Agresso.

Rättsmedicin

Rättsmedicinalverkets uppgifter inom rättsmedicin

Av förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket framgår att myndigheten särskilt ska svara för

- rättsmedicinska obduktioner och andra rättsmedicinska undersökningar,
- verksamhet med utfärdande av sådana intyg som avses i lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott,
- rättsmedicinsk medverkan i övrigt på begäran av domstol, länsstyrelse, allmän åklagare, Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen,
- information inom sitt ansvarsområde till andra myndigheter och enskilda,

Rättsmedicinalverket (RMV) får också inom sitt ansvarsområde utföra uppdrag om verksamheten i övrigt medger det.

Den rättsmedicinska verksamheten bedrivs vid de rättsmedicinska avdelningarna i Umeå, Uppsala, Stockholm, Linköping, Göteborg och Lund. Där arbetar ett sextiototal tillsvidareanställda som läkare med specialistkompetens i rättsmedicin (rättsläkare), läkare som genomför sin specialiseringsutbildning i rättsmedicin (ST-läkare), rättsmedicinska assistenter, rättsmedicinska utredare, biomedicinska analytiker och administratörer. Nattetid och helger finns alltid en läkare i beredskap på varje avdelning. Avdelningarnas upptagningsområden bygger på länsindelningen.

RÄTTSMEDICINSKA OBDUKTIONER OCH ANDRA RÄTTSMEDICINSKA UNDERSÖKNINGAR

Med rättsmedicinsk undersökning avses enligt 12 § lagen (1995:832) om obduktion m.m. (obduktionslagen) rättsmedicinsk obduktion eller rättsmedicinsk likbesiktning. Med obduktion avses enligt 4 § att kroppen efter en avliden öppnas och undersöks invändigt. En

rättsmedicinsk obduktion ska också innefatta en yttre undersökning av kroppen. Undersökningen kan innefatta blodprovtagning.

En rättsmedicinsk undersökning av en avliden får enligt 13–15 §§ göras, om undersökningen kan antas vara av betydelse för utredningen av ett dödsfall som inträffat under sådana omständigheter att det inte skäligen kan bortses från möjligheten att dödsfallet har samband med ett brott, eller det kan misstänkas ha förekommit fel eller försummelse inom hälso- och sjukvården.

En rättsmedicinsk undersökning får också göras om ett dödsfall kan antas ha orsakats av yttre påverkan och undersökningen behövs för att fastställa dödsorsaken, eller vinna upplysningar av särskild vikt för miljöskydd, arbetarskydd, trafiksäkerhet eller annat liknande intresse. Sålunda obduceras dödsfall till följd av annan persons vållande (mord och dråp), självmord, olycksfall, missbruk, plötslig spädbarnsdöd, men även andra oväntade dödsfall. En rättsmedicinsk undersökning får också göras om det behövs för att fastställa en avlidens identitet.

Inom ramen för en rättsmedicinsk undersökning tas också blod eller andra kroppsvätskor till vara för analys som huvudsakligen utförs vid RMV:s avdelning för rättsgenetik och rättskemi i Linköping (se vidare avsnitten om Rättskemi och Rättsgenetik). Även röntgenundersökningar och neuropatologiska undersökningar kan göras inom ramen för den rättsmedicinska undersökningen.

RÄTTSINTYG

Rättsintyg utfärdas av rättsläkare vid RMV eller av läkare utanför myndigheten som kontrakterats för att skriva sådana. Rättsintygen är baserade på utförda kroppsunersökningar, patientjournalanteckningar eller polishandlingar (bilder och förhörsprotokoll)

och görs på såväl personer som utsatts för vålds- eller sexualbrott (målsägande) som misstänkta gärningsmän. Samtliga skador dokumenteras och bedöms. Under året har ungefär samma andel av intygen utfärdats av anställda läkare inom RMV som för 2014.

RÄTTSODONTOLOGISK VERKSAMHET

RMV bedriver, i anslutning till den rättsmedicinska verksamheten, också rättsodontologisk verksamhet, bl.a. tandidentifiering. Vid tandidentifiering röntgas den avlidnes tänder och röntgenbilderna jämförs sedan med tandvårdens tandvårdskort eller röntgenbilder.

Rättsodontologen skriver även yttranden vad gäller odontologiska traumafall och gör, på begäran av polis eller åklagare, åldersbedömningar av ungdomar som är föremål för rättslig prövning.

I samarbete med polisen för rättsodontologen ett register över försvunna personer och oidentifierade kroppar. I detta s.k. försvinnanderegister görs sökningar när okända personer ska identifieras, eller vid efterlysningar från Interpol av okända avlidna som påträffats utomlands eller kan ha avlidit i Sverige.

Den rättsodontologiska verksamheten består i första hand av en heltidsanställd rättsodontolog med placering på den Rättsmedicinska avdelningen i Stockholm. Det finns även två rättsläkare som tillika är utbildade tandläkare och som även utför rättsodontologiska identifieringar vid avdelningarna i Linköping och Lund.

RMV har tecknat uppdragskontrakt med fyra identifieringskunniga tandläkare som efter begäran utför tandidentifieringar vid avdelningarna i Göteborg och Umeå.

LÄKARBEMANNINGEN

Läget när det gäller läkarbemanningen är väsentligen oförändrat jämfört med 2014. Rekruteringen av nya läkare har i det närmaste kunnat ske i enlighet med tioårsplanen RMV 2018 (se avsnittet Övrig återrapportering och redovisning), men enstaka ST-läkare har slutat. Därtill har några specialistläkare varit tjänstlediga, vilket medfört en ansträngd specialistläkarsituation på vissa orter. Generellt föreligger alltså en underbemannning av specialistläkare vid samtliga rättsmedicinska avdelningar, varför läkarbemanningen fortfarande måste betraktas som sårbar.

Redovisning och analys av resultatet

ÄRENDEUTVECKLINGEN

Det totala antalet expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska undersökningar, obduktioner och likbesiktningar, har under många år varit drygt 5 000 per år (se tabell 15). Antalet expedierade ärenden har ökat från 5 055 under 2014 till 5 808, dvs. med cirka 15 procent. Under 2015 inkom 5 583 ärenden, vilket är en ökning med 244 ärenden.

Under året har Socialstyrelsen utfärdat en ny föreskrift om och mallar för dödsbevis och dödsorsaksintyg, vilka förhoppningsvis gör det tydligare för läkare i vården hur de ska handlägga olika typer av dödsfall och som i sin tur kan komma att påverka inflödet av avlidna till Rättsmedicinalverket.

Antalet mord och dråp har ökat från 82 fall 2014 till 103 (26 procent) 2015. Ökningen har varit störst i Göteborgsregionen (140

procent). Antalet konstaterade självmord har också ökat till 1 260, dvs. med 14 procent. Andelen undersökta dödsfall där dödsättet bedömts vara orsakat av sjukdom, s.k. naturligt dödsätt, är oförändrad (se tabell 17).

Antalet identifieringsundersökningar genom rättsodontologisk DNA-undersökning och klinisk identifiering har fortsatt att öka med 16 procent jämfört med föregående år. Av det totala antalet identifieringar utförs ca en fjärdedel med hjälp av DNA-teknik (se tabell 15 och 25).

Som framgår av tabell 16 har antalet expedierade rättsintyg totalt sett minskat med cirka 7 procent från 2014 och med cirka 11 procent från 2013. Sålunda kvarstår den fleråriga trenden att antalet utfärdade rättsintyg successivt minskar. De bakomliggande skälen till varför Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten begär allt färre rättsintyg är ännu

oklara, men har diskuterats vid samverkansmöten med myndigheterna i fråga. Tänkbart är att Polismyndighetens omfattande och resurskrävande omorganisation haft viss betydelse för minskningen, men förklarar inte den nedåtgående trenden tidigare år. Antalet utfärdade rättsintyg är över huvud taget lågt, om man ser till antalet anmälda vålds- och sexualbrott i landet.

Det kan även konstateras att antalet utfärdade rättsintyg, trots att de olika rättsmedicinska avdelningarna har ungefär lika stort befolkningsunderlag i sina respektive regioner, skiljer sig åt mellan regionerna.

Antalet rättsintyg utfärdade av kontrakterade läkare minskade kraftigt 2014 och har fortsatt att minska. Dessförinnan skrevs drygt hälften av rättsintygen av kontrakterade läkare, medan dessa endast utfärdat en tredjedel under verksamhetsåret (se tabell 16).

Rättsläkare kan kallas till domstolsförhandlingar, oftast i rollen som sakkunniga, både avseende sin roll vid dödsfallsutredningar och vid utfärdande av rättsintyg. Även i den delen har den nedåtgående trenden fortsatt.

HANDLÄGGNINGSTIDERNA

De senaste årens nyrekryteringar av ST-läkare för specialistutbildning i rättsmedicin har tillfört verksamheten nya läkarresurser. Dessa rekryteringar ställer dock stora krav på handledning under utbildningen, vilket påverkar genomströmningstiderna i förlängande riktning. Under 2011- 2013 förkortades handläggningstiderna successivt, men trenden bröts 2014 och detta bedöms avspegla framförallt den ökade arbetsbördan som det innebär att rättsläkarna nu utfärdar fler rättsintyg (en ökning med 49 procent 2014 och med 38 procent 2015). Jämfört med 2014 har handläggningstiderna för obduktioner förlängts med 11 procent från 74 till 83 dagar.

Tabell 15. Expedierade och avslutade ärenden

Ärendetyp	2013	2014	2015
Rättsmedicinsk obduktion ¹⁾	5 129	5 055	5 808
Rättsmedicinsk likbesiktning	10	5	1
Klinisk obduktion	9	14	11
Domstolsförhandling	223	202	171
Platsundersökning	42	33	47
Rekonstruktion	8	3	6
Identifiering	341	354	410

Källa: RättsBase

1) Rättsmedicinsk obduktion och utvidgad rättsmedicinsk obduktion sammanlagt

Tabell 16. Expedierade rättsintyg

Ärendetyp	2013	2014	2015
Rättsläkare anställda inom RMV	2 697	4 016	3 709
- varav rättsmedicinsk kroppsundersökning	1 641	1 753	1 738
- varav yttrande *	1 056	2 263	1 971
Kontrakterade läkare	3 019	1 427	1 369
- varav rättsmedicinsk kroppsundersökning	791	735	526
- varav yttrande *	2 228	692	843
Totalt	5 716	5 433	5 078

Källa: RättsBase

* Yttrandena är baserade på andra läkares patientjournalanteckningar och polishandlingar (bilder och förhörprotokoll) och ibland enbart på polishandlingar.

Ytterligare en förklaring till de längre handläggningstiderna är att de rättsmedicinska avdelningarna under 2015 har expedierat fler obduktionsärenden än som kommit in och därmed förbättrat ärendebalansen. En konsekvens därav är att handläggningstiderna blivit längre. Vidare har antalet inkomna dödsfall ökat med 5 procent jämfört med 2014, vilket även inneburit en ökad belastning (se tabell 18 och tabell 19).

Det är fortfarande stora skillnader avseende handläggningstiderna mellan de olika rättsmedicinska avdelningarna. RMV har påbörjat ett analysarbete för att identifiera bakomliggande faktorer till den stora spridningen (se tabell 18). Exempelvis har avdelningen i Lund lyckats korta ned sina handläggningstider genom att förändra arbetssätt och rutiner trots oförändrad bemanningssituation. En bidragande orsak till att handläggningstiderna har blivit längre i Göteborg kan vara ökningen av antalet konstaterade mord och dråp, från tio fall 2014 till 24 fall 2015.

För att komma till rätta med de ökande handläggningstiderna har ett arbete inletts som syftar till att sprida goda erfarenheter från de avdelningar som har kortast handläggnings-tider.

Inom ramen för det fortsatta kvalitets- och förbättringsarbetet inom rättsmedicinen, analyseras också metoder och processer bl.a. i syfte att identifiera möjligheterna att vidareutveckla dessa och därigenom korta handläggningstiderna.

När det gäller handläggningstiderna för rättsintyg kan konstateras att dessa i genomsnitt ligger på ungefär samma nivå som 2013 och 2014 för kroppsundersökningar (se tabell 20), trots den knappt 40-procentiga ökningen av antalet expedierade rättsintyg. Däremot

har handläggningstiderna för yttranden ökat med 50 procent jämfört med 2014.

VÄVNADSDONATIONER

RMV utför sedan 2011 donationer av tillvaratagna vävnader enligt ett avtal mellan myndigheten och Sveriges Kommuner och Lands-ting (SKL). SKL ersätter RMV årligen med två miljoner kronor, bl.a. för övergripande samordning. Avtalet gäller till och med 2017 och en projektgrupp har tillsatts för att utreda förutsättningarna för vävnadsdonationer inom RMV även därefter.

En donationssamordnare och en biträdande donationssamordnare har till uppgift att leda verksamheten och på varje rättsmedicinsk avdelning finns även en donationsansvarig rättsmedicinsk assistent som ansvarar för den lokala dagliga donationsverksamheten. På samtliga avdelningar finns dessutom en donationsansvarig läkare.

Samtliga avdelningar har ingått avtal med vävnadsinrättningar och under året har tillvaratagande av vävnad skett på fem av de sex rättsmedicinska avdelningarna (se diagram 2). Under året har något färre donatorer identifierats och färre uttagsoperationer genomförts. Det är även stor skillnad i antalet vävnadsdonationer mellan de rättsmedicinska avdelningarna.

Det långsiktiga målet är att göra donationsverksamheten till en integrerad del av de rättsmedicinska avdelningarnas rutinverksamhet utan att äventyra den rättsmedicinska undersökningen. Omkring 20 procent av alla transplanterade vävnader i Sverige kommer i dag från rättsmedicinska donatorer och mellan åren 2011–2013 transplanterades fler än 500 patienter med en vävnad tillvaratagen inom RMV.

Effektivitet och kvalitet

ALLMÄNT OM KVALITETSARBETET

Det arbete som pågår i syfte att utvärdera, följa och utveckla metoder och arbetssätt har som utgångspunkt att en ökad enhetlighet ska uppnås i ärendehantering mellan de

sex rättsmedicinska avdelningarna. Arbetet med förbättringar för att säkra och öka kvaliteten samt effektivisera resursutnyttjandet är ständigt pågående och en naturlig del i den dagliga verksamheten. Arbetet med att få ner handläggningstiderna pågår kontinuerligt.

Tabell 17. Dödsfallsorsaker

	2013		2014		2015		2015 jmf 2014
	Antal	Andel i procent	Antal	Andel i procent	Antal	Andel i procent	Förändring i procent
Olycksfall	1 084	21	1 169	23	1 443	25	23
Själv mord	1 204	23	1 103	22	1 260	22	14
Mord och dråp	83	2	82	2	103	2	26
Oklart	389	8	400	8	397	7	-1
Annat	0	0	0	0	0	0	0
Naturlig död	2 369	46	2 301	46	2 605	45	13
TOTALT	5 129	100	5 055	100	5 808	100	15

Tabellen anger hur rättsläkarna efter den rättsmedicinska dödsfallsutredningen bedömt orsaker till dödsfallen.

Tabell 18. Expedierade utlåtanden efter obduktion – handläggningstid i genomsnitt och i median fördelad på avdelning (kalenderdagar)

Avdelning	Genomsnitt - dagar			Förändring procent	Median - dagar		
	2013	2014	2015	2015	2013	2014	2015
Stockholm	64	95	106	12	62	90	99
Uppsala	39	41	42	2	35	35	35
Linköping	61	67	93	39	51	60	95
Lund	70	84	61	-27	64	77	50
Göteborg	80	61	94	55	62	47	71
Umeå	52	82	80	-2	51	80	76
Totalt	63	74	83	11	53	65	72

Källa: Rättsbase

Tabell 19. Antal förrättade rättsmedicinska obduktioner per avdelning

Avdelning	2013	2014	2015	Förändring procent
Stockholm	1 277	1 343	1 448	8
Uppsala	644	661	711	8
Linköping	912	920	928	1
Lund	985	932	975	5
Göteborg	916	952	1 019	7
Umeå	498	549	538	- 2
Totalt	5 232	5 357	5 619	5

Källa: RättsBase

Tabell 20. Expedierade rättsintyg – handläggningstid i genomsnitt fördelat på anställda inom RMV och kontrakterade läkare (kalenderdagar)

Ärendetyp	2013	2014	2015
Rättsmedicinska kroppsundersökningar	12	13	13
- rättsläkare anställda inom RMV	11	12	13
- kontrakterade läkare	13	16	13
Yttranden	11	12	16
- rättsläkare anställda inom RMV	12	12	18
- kontrakterade läkare	10	14	12

Källa: RättsBase

Kvalitetsarbetet har utvecklats ytterligare genom en vidareutveckling av formerna för samordning och samarbete mellan medarbetare, biträdande kvalitetsledare på avdelningarna, yrkesarbetsgrupper, koordinator och kvalitetsledare samt chefsjuristen, som har det övergripande ansvaret för kvalitetsfrågor inom myndigheten. Samarbetet med kvalitetsorganisationen inom avdelningen för rättsgenetik och rättskemi har fortsatt.

RÄTTSINTYG

Det skrivs fortfarande fler yttranden som baseras på sjukvårdsjournaler än rättsintyg som baseras på kroppsundersökningar som utförs av rättsläkare, vilket RMV ser som en brist ur kvalitets- och rättssäkerhetssynpunkt (jfr tabell 16).

Ett internt kvalitetsarbete bedrivs när det gäller rättsintygen. Vid de möten som har hållits, har kvalitetsarbetet varit en återkommande punkt på dagordningen. En utbildningsdag har anordnats för rättsläkarna om diagnoskodning och rapporten om postmortal bilddiagnostik från Statens beredning för medicinsk och social utvärdering.

SAMVERKAN

Under 2013 tillsattes en samrådsgrupp med representanter från polisen, Åklagarmyndigheten och RMV. Syftet var dels att utbyta erfarenheter och kunskaper, dels att föreslå effektivare åtgärder.

Under 2014 tillsattes även en arbetsgrupp som bl.a. har arbetat med att ta fram ett styrdokument för begäran av rättsintyg och behov av rättsläkare under beredskapstid. Arbetsgruppen har under hösten sammanställt rapporten Redovisning från arbetsgruppen om användandet av rättsmedicinsk expertis m.m. (RMV dnr X16-90044). I denna beskrivs aktuell problematik avseende rättsintyg och dödsfallshandläggning och ett antal förslag på åtgärder lämnas, bl.a. på en ny blankett för begäran om rättsintyg.

RÄTTSLIGA RÅDET

Enstaka rättsmedicinska ärenden har prövats av Rättsliga rådet.

BARNAHUS

RMV har deltagit i ett kvalitetsarbete som avser de s.k. barnahusen där syftet är att öka kvaliteten i de ärenden där barn är inblandade. Verksamheten bedrivs på flera platser inom avdelningarnas upptagningsområden. Rättsläkarna har, i egenskap av experter vid bedömningar av skadors uppkomstsätt och skadedokumentation, utfört läkarundersökningar av barn och utfärdat rättsintyg.

RMV har tidigare deltagit i det nationella projektet Karin inom ramen för handlingsplanen för bekämpandet av mäns våld mot kvinnor, s.k. hedersrelaterat våld och våld i samkönade relationer. Projektet är avslutat och har övergått i ett permanent upprättat samarbete mellan Polismyndigheten och socialtjänsten avseende brott som rör våld i nära relation, och läkare från den rättsmedicinska avdelningen i Lund deltar med kroppsundersökningar i de myndighetsgemensamma lokalerna i Malmö.

Den rättsmedicinska avdelningen i Uppsala har haft ett fortlöpande arbete med Nationellt Centrum för Kvinnofrid i Uppsala där avdelningen på konsultbasis bl.a. undersöker offer som inte har gjort polisanmälan.

KVALITETSSÄKRING

Kvalitetsarbetet inom den rättsmedicinska verksamheten har till syfte att uppnå ökad samsyn och att införa ett gemensamt kvali-

tetsledningssystem enligt ISO/IEC 17020. Under hösten genomförde Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) en översyn inför beslut om ackreditering som väntas under våren 2016.

Internrevisioner har inom ramen för kvalitetsarbetet utförts enligt en fastställd plan. Resultatet av revisionerna har redovisats vid två tillfällen. Resultatet visar att den gemensamt framtagna dokumentationen är aktuell, uppfyller verksamhetens behov och krav för

ackreditering samt är väl implementerad i verksamheten. En gemensam genomgång av vad som har hänt under året inom kvalitetsledningssystemet för rättsmedicin har genomförts.

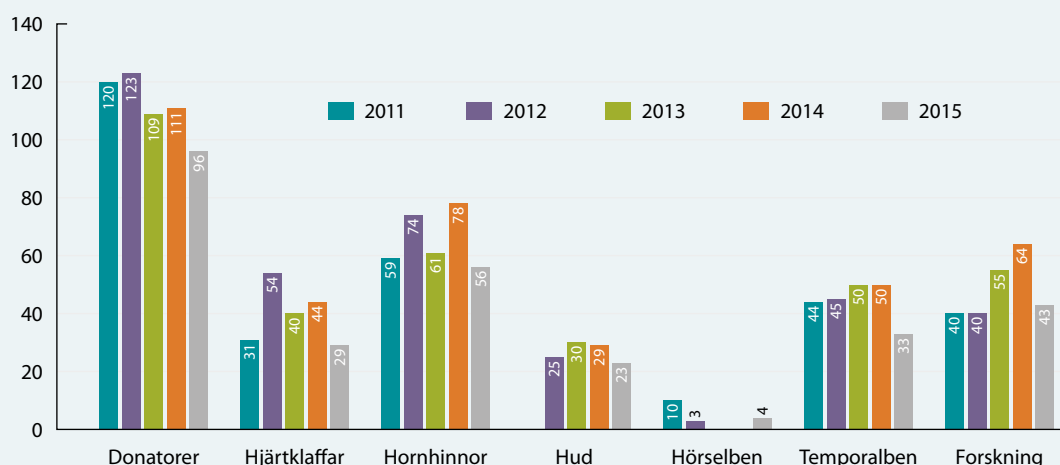
Avdelningarna har även deltagit i en extern jämförelse och gjort interna jämförelser för att utvärdera överensstämmelsen mellan avdelningarna.

KOSTNAD PER PRESTATION (tabell 21)

Resultatet för verksamhetsområdet Rättsmedicin

Måluppfyllelsen bedöms som god.

Diagram 2. Genomförda donationer (donatorer och tillvaratagna vävnader)

Källa: RättsBase

Staplarna redovisar antalet uttag. En redovisad uttagsoperation av hornhinnor i statistiken ger leverans av två stycken hornhinnor. Hörselben tillvaratas enbart vid efterfrågan.

Tabell 21. Kostnad per prestation och prestationstyp (i kronor)

Prestationstyp	2013	2014	2015
Rättsmedicinsk obduktion	22 200	26 900 ¹⁾	24 100
Rättsintyg			
- Kroppundersökning av levande	4 300	4 800	5 200
- Yttrande	3 100	3 500	3 300

Källa: RättsBase samt Agresso.

1) Fr.o.m. 2014 har även medtagits den kostnad för utredningar som rättsmedicin beställer från den rättskemiska verksamheten, vilket i huvudsak förklarar kostnadsökningen för ett enskilt obduktionsärende.

Rättsmedicinalverkets uppgifter inom rättskemi

Av förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket framgår att myndigheten särskilt ska svara för

- rättskemiska undersökningar,
- information inom sitt ansvarsområde till andra myndigheter och enskilda

RMV får också inom sitt ansvarsområde utföra uppdrag om verksamheten i övrigt medger det.

Verksamhetsområdet rättskemi ingår i Av-

delningen för rättsgenetik och rättskemi som ingår i RMV:s enhet i Linköping. Den rättskemiska verksamheten är den enda i sitt slag i Sverige. I verksamheten arbetar totalt cirka 95 personer, främst biomedicinska analytiker, kemister och biologer. Avdelningen har hela landet som upptagningsområde.

Uppdraget är att utföra analyser i biologiskt material från människa som blod, urin och vävnader för att påvisa eventuell förekomst av alkohol, narkotika, läkemedel och gifter samt att tolka analysresultaten.

Redovisning och analys av resultatet

ÄRENDEUTVECKLINGEN

Under 2012 och 2014 var antalet ärenden lika många, men under 2013 skedde en nedgång. Under verksamhetsåret har ytterligare en nedgång skett och 89 359 ärenden har expedierats jämfört med 95 038 året innan (jfr tabell 20).

Anledningen är framförallt att antalet ärenden från Kriminalvården minskat, men en liten minskning har även skett av ärenden från Polisen.

Antalet expedierade ärenden avseende ringa narkotikabrott, eget bruk, trafikärenden och våldsbrott har minskat något jämfört med 2014.

Antalet expedierade ärenden från Kriminalvården har fortsatt att sjunka. Under året har 18 procent färre ärenden expedierats.

Andelen ärenden som kan utföras med enbart screeningmetoder har sjunkit från 59 procent 2012 till 34 procent 2015. Det beror till viss

Tabell 22. Expedierade ärenden

Ärendekategori	2013	2014	2015
- Rättsmedicinska ärenden	5 084	5 310	5 523
- Trafikärenden, alkohol eller droger	14 769	16 037	15 718
- Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	37 860	37 426	36 775
- Polisärenden, våldsbrott	1 377	1 565	1 052
- Kriminalvårdsärenden	24 819	25 709	21 055
- Vård, narkotika	6 617	8 133	8 476
- Vård, övrig utredning	1 039	858	758
Totalt	91 565	95 038	89 357

Källa: ToxBase och LabMaster.

del på att det efterfrågas fler droger som kräver andra analysmetoder med mer avancerad teknik och ökad arbetsinsats.

Antalet expedierade ärenden från sjukvården, behandlingshem m.fl. har legat kvar på ungefär samma nivå efter ökningen. Uppdragsgivarna har fortsatt att fråga efter analyser av s.k. internetdroger och syntetiska cannabinoider (NPS).

Efterfrågan på yttranden har fortsatt att öka jämfört med tidigare år. I första hand har begäran inkommit från polis och åklagare. Förutom en ökad efterfrågan har frågeställningarna blivit mer komplexa och resurskrävande, framförallt i trafik- och våldsbrottsärenden. Frågor som rör s.k. eftersupning⁸, är sedan flera år tillbaka vanligast och genererar nästan hälften av det totala antalet yttranden.

Totalt har antalet expedierade yttranden uppgått till 713 jämfört med 653 under 2014 och 684 under 2013. Antalet inkomna ärenden med begäran om yttrande har uppgått till 688 jämfört med 673 under 2014 och 652 under 2013.

Antalet domstolskallelser uppgick till 47 jämfört med 76 under 2014 och 85 under 2013. En möjlig förklaring till denna nedgång kan vara att RMV:s informationsblad, som kompletterar svarsrapporterna, i större utsträckning utgör ett tillräckligt underlag i domstolen. Dessutom har antalet begärda yttranden ökat.

HANDLÄGGNINGSTIDERNÄ

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag⁹ att utreda om, och i så fall hur, hanteringen av forensiska undersökningar kan förändras i syfte att bidra till kortare häktningstider. Inom den rättskemiska verksamheten är handläggningstiderna inte lagreglerade, men väl i flera fall reglerade i avtal med olika uppdragsgivare. Avdelningen har speciellt utsedda personer som ansvarar för olika kundkontakter som ett led i att effektivisera och kvalitetssäkra analyser och handläggning.

De genomsnittliga handläggningstiderna för de rättsmedicinska ärendena har varit något längre än under 2014 (se tabell 23). Medianhandläggningstiden har dock legat kvar på 14 dagar. De vanligaste ärendena har kunnat hanteras som tidigare, men fler komplexa

ärenden har förekommit pga. att fler substanser av läkemedel och nya droger upptäckts. Det har i sin tur krävt att verifikationsmetoderna har behövt anpassas för dessa nya droger och läkemedel. För att bestämma nya substanser krävs kvalitetssäkrat referensmaterial för metod-utveckling och det kan dröja innan de finns tillgängliga. Tolkningen av resultaten av de nya substanserna kräver också litteraturstudier och kontakter med andra nationella och internationella myndigheter och laboratorier. Det har i viss mån påverkat handläggningstiderna för alla ärenden.

Uppdragsgivarna begär ibland att man återupptar redan expedierade ärenden med begäran om ytterligare analyser. Detta innebär att handläggningstiden blir något missvisande. Antalet dagar beräknas i RMV:s ärendehanteringssystem från första dagen (ankomstdag) till den dag då sista svarsrapporten expedieras.

Den genomsnittliga handläggningstiden för trafikärenden har minskat och legat på tolv dagar jämfört med tretton dagar för 2014. När det gäller ringa narkotikabrott, eget bruk och våldsbrott har handläggningstiderna varit något längre, tolv dagar mot elva dagar 2014. Det kan förklaras med att det har utförts fler analyser i en del ärenden, och att det har varit en viss ökning av antalet återupptag av redan expedierade ärenden under 2015, med begäran om ytterligare analyser. Då blir handläggningstiden missvisande eftersom den beräknas från ankomstdagen till den dag då sista svarsrapporten expedieras.

För de s.k. ungdomsärendena från polisen är handläggningstiden i genomsnitt sju kalenderdagar och mediantiden sex kalenderdagar. Detta är en förbättring jämfört med 2014.

RMV arbetade under 2014 tillsammans med Rikspolisstyrelsen med att driftsätta ett elektroniskt utbyte som skulle ersätta det nedlagda PUST. Projektet har blivit lyckat och RMV har, efter anpassningar av systemet, kunnat driftsätta utbytet enligt plan. Det har inneburit att myndigheten kunnat arbeta mer rationellt och att beställningarna från polisen kommit in elektroniskt i cirka 98 procent av ärendena.

Handläggningstiderna för kriminalvårdsärenden och vårdärenden där frågeställningen är

förekomst av narkotika har haft de kortaste handläggningstiderna. Som exempel kan nämnas att cirka 34 procent av kriminalvårdsärendena har expedierats samma dag. Handläggningstiderna är, till skillnad från ti-

digare, beräknade på alla ärenden, dvs. även dem som besvaras samma dag. Det förklarar varför handläggningstiden är kortare (se tabell 23).

Effektivitet och kvalitet

Den rättskemiska verksamheten bedrivs vid en enda avdelning inom RMV och behovet av samordning med annan avdelning är därför inte aktuell på samma sätt som i den rättspsykiatriska eller den rättsmedicinska verksamheten. Det finns dock behov av att den ärendehantering som görs vid avdelningen genomförs på ett likartat sätt oberoende av vem som är uppdragsgivare. Kvalitetsutveckling och kvalitetsuppföljning bedrivs ständigt inom den rättskemiska verksamheten och avdelningschefen är ytterst ansvarig för det arbetet.

Rättskemiska verksamheten är sedan 1996 ett av Swedac ackrediterat laboratorium. För att kunna upprätthålla de krav som ställs, måste avdelningens kvalitetssystem ständigt utvecklas, vilket följs upp av Swedac genom regelbundna besök, f.n. var sextonde månad. Det senaste besöket genomfördes i november. Swedac har rekommenderat fortsatt ackreditering. Formellt beslut väntas 2016, sedan de noterade avvikelserna åtgärdats i början av februari.

Verksamheten har deltagit i 24 olika externa kontrollprogram vilka genomgående visat mycket goda resultat.

TEKNIKUTVECKLING

Flera nya analysinstrument har införskaffats och installerats för att kunna fasa ut och ersätta äldre instrumentering. En livscykelanalys har gjorts för all befintlig utrustning och en mer långsiktig investeringsplan har upprättats för att kunna tillse att produktionen kan säkerställas på nuvarande nivå även på längre sikt.

Arbetet med laboratorieautomation har intensifierats genom upphandling och installation av två pipetteringsrobotar för helblod. Ett flerårigt projekt för överföring av ett större antal metoder till högre grad av automation har även påbörjats i syfte att säkerställa kvaliteten och förebygga förslitningsskador i samband med provhantering av blod.

Tabell 23. Expedierade ärenden – handläggningstid i genomsnitt (kalenderdagar)

Ärendekategori	2013	2014	2015
- Rättsmedicinska ärenden	15,9	18	19
- Trafikärenden, alkohol och/eller droger	15	13	12
- Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	13	11	12
- Polisärenden, våldsbrott	12	12	14
- Kriminalvårdsärenden *	7,2	8	5
- Vård, narkotika **	7,6	6	5
- Vård, övrig utredning	12,6	16,6	13

Källa: ToxBase och LabMaster.

* Kriminalvårdsärenden som besvaras samma dag är undantagna år 2013 och 2014 (utgör ca 53 procent av alla ärenden).

För 2015 är alla ärenden inkluderade.

** Vårdärenden som besvaras samma dag är undantagna år 2013 och 2014. För 2015 är alla ärenden inkluderade.

8 Ärenden där den misstänkte hävdade att alkoholintag skett först efter färden.
9 Justitiedepartementet, Ju2015/05664/Å

Antalet identifierade nya psykoaktiva substanser (NPS), såsom syntetiska katinoner, bensodiazepiner och syntetiska cannabinoider, har fortsatt varit hög.

I Sverige har 49 nya substanser analyserats, vilka rapporterats till Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk, EMCDDA. Arbetet med att utnyttja den nya tekniken med högupplösande masspektrometri, s.k. Time of Flight MS, för analys av NPS har fortsatt. Ett stort arbete har lagts ned på att periodiskt uppdatera befintliga analysmetoder för att kunna möta ett

snabbt förändrat behov. Kunskapen om NPS och den vetenskapliga dokumentationen är bristfällig och fortsatt forskning har bedrivits inom området.

Ett arbete har påbörjats för att inventera möjligheten att etablera ELISA-teknik (Enzyme Linked Immuno Sorbent Assay) för screening av missbruksdroger i blod. Arbetet omfattar såväl tester av instrument och reagens, som upphandling och installation av nya instrument samt driftsättning av nya analysmetoder. Projektet planeras sträcka sig över en period om två år.

ORGANISATIONSUTVECKLING

I en översyn av verksamheten framkom behov av en omorganisation av avdelningen för att kunna möta uppdragsgivarnas behov och krav på ett mer effektivt, flexibelt och kvalitetsmässigt sätt. Syftet har varit att hitta ett mer rationellt arbetssätt med ökat medarbetarinflytande och engagemang. Omorganisationen har genomförts under våren och kommer att följas upp.

NATIONELLT OCH INTERNATIONELLT ARBETE

Samverkan med andra svenska myndigheter och organisationer är en viktig del i kvalitetsarbetet, kompetensutvecklingen och utvecklingsfrågor. RMV samarbetar därför nationellt och internationellt inom området toxikologi för att utarbeta och förbättra riktlinjer och rekommendationer för toxikologiska laboratorier. Under året har RMV tillsammans med andra experter fortsatt arbetet med harmonisering av narkotikaanalyser i Sverige, vilket resulterat i en rekommendation publicerad i Läkartidningen. Det myndighetsgemensamma projektet Kemisk analys av toxiner, finansierat av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, som genomförts i samarbete med Nationellt forensiskt centrum, Totalförsvarets forskningsinstitut, Statens veterinärmedicinska anstalt och Livsmedelsverket, har avslutats. En populärvetenskap-

lig rapport har publicerats och kan nås via hemsidan.

I det internationella arbetet har RMV medverkat vid utarbetandet av nya riktlinjer för alkoholmarkörer i hår.

I Nätverket för den aktuella drogsituationen i Skandinavien (NADIS) och Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (EMCDDA) har myndighetens expertis, kunskaper och data fortsatt att efterfrågas.

Andra aktiviteter under året har bl.a. varit återkommande möten med uppdragsgivare, kemironder med rättsläkare, studiebesök, deltagande vid mässor och olika seminarier samt föreläsningar.

KOSTNAD PER PRESTATION

Inom rättskemin har en ny princip för fördelning av personalkostnader införts, vilket generellt ger en ökad kostnad på ärendetyper inom avgiftsverksamheten. Rättsmedicinska ärenden och trafikärenden, alkohol eller droger, är anslagsfinansierade, övriga ärendetyper är avgiftsfinansierade.

Ökningen inom polisärenden, våldsbrott, beror även på att antalet ärenden minskat med cirka 30 procent och Kriminalvårdsärendena har minskat med cirka 20 procent.

Resultatet för verksamhetsområdet Rättskemi

Måluppfyllelsen bedöms som mycket god.

Tabell 24. Kostnad per prestation och prestationstyp (i kronor)

Prestationstyp	2013	2014	2015
- Rättsmedicinska ärenden	3 822	3 105	3 401
- Trafikärenden, alkohol eller droger	1 470	1 667	856
- Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	814	833	1 048
- Polisärenden, våldsbrott	3 276	2 493	4 086
- Kriminalvårdsärenden	302	344	654
- Vård, narkotika	578	631	797
- Vård, övrig utredning	3 118	3 259	5 512

Källa: ToxBase, LabMaster samt Agresso.

Rättsgenetik

Rättsmedicinalverkets uppgifter inom rättsgenetik

Av förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket framgår att myndigheten särskilt ska svara för

- rättsgenetiska undersökningar,
- information inom sitt ansvarsområde till andra myndigheter och enskilda,
- internationellt samarbete inom sitt ansvarsområde,

Rättsmedicinalverket (RMV) får också inom sitt ansvarsområde utföra uppdrag om verksamheten i övrigt medger det.

Inom verksamhetsområdet rättsgenetik arbetar 17 personer, främst biologer, och biomedicinska analytiker. Avdelningen har hela landet som upptagningsområde.

Enheten för rättsgenetik hanterar bl.a. utredningar om faderskap, föräldraskap och släktskap åt socialförvaltningar, Migrationsverket, domstolar samt privatpersoner. Genetisk analys av plötslig hjärtdöd utförs på uppdrag av de rättsmedicinska avdelningarna. Farmakogenetiska undersökningar och chimär-analys av benmargstransplanterade patienter beställs av sjukvården. Utöver dessa ärendetyper utförs artbestämningar på uppdrag av polisen.

Redovisning och analys av resultatet

ÄRENDEUTVECKLINGEN

Det totala antalet expedierade ärenden rörande faderskap, föräldraskap, släktskap och art- och identifieringsfrågor har uppgått till 3 255, vilket är en minskning med cirka 200 ärenden jämfört med 2014. Det totala antalet prov har uppgått till 10 731, vilket motsvarar en minskning med 5 procent (11 278).

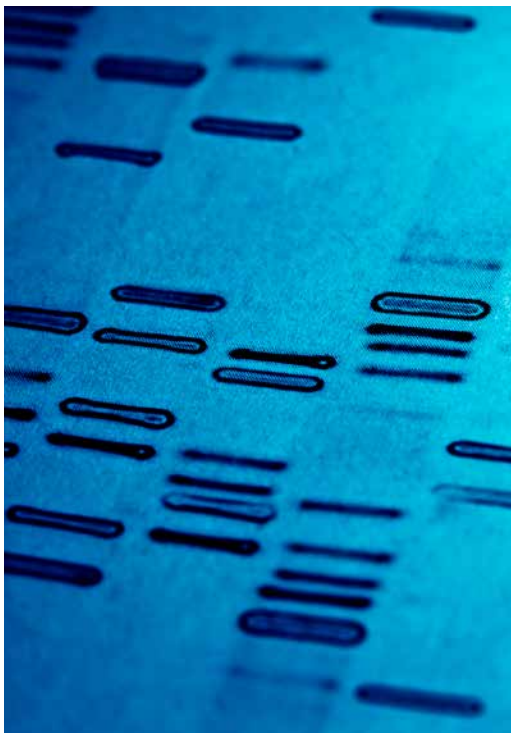
Antalet faderskapsärenden har minskat med 15 procent till följd av att fler uppdragsgivare vid upphandling av faderskapsundersökningar valt en annan leverantör. Antalet föräldraärenden är i stort sett oförändrat.

Under året har 124 identifieringsärenden genomförts jämfört med 98 under 2014 och 174 under 2013. Artbestämningsanalyserna,

Tabell 25. Expedierade ärenden

Ärendetyp	2013	2014	2015
- Faderskapsärenden	1 808	1 521	1 293
- Föräldraärenden	2 982	1 791	1 777
- Släktutredningar	76	69	61
- ID-ärenden	174	98	124
Totalt antal ärenden	5 040	3 479	3 255
- Undersökta prov	16 991	11 278	10 731

Källa: Fabian.

som inkluderas i identifieringsärendena, har uppgått till tolv. RMV har även på uppdrag av sjukvården utfört analyser av uppföljning av stamcellstransplantationer. Ärendantalet för dessa analyser har ökat med cirka 34 procent (490 ärenden) i jämförelse med 2014 (366 ärenden).

Analyserna av genetiska markörer för utredning av en individs förmåga att metabolisera läkemedel (farmakogenetik) har ökat med 47 procent från 60 till 88. Ett ökat antal ärenden från sjukvården har bidragit till ökningen. Detta är ett område som tros öka ytterligare. De farmakogenetiska metoderna har ackrediterats under året.

Effektivitet och kvalitet

Rättsgenetiska avdelningen är sedan 1997 ett av Swedac ackrediterat laboratorium. Liksom när det gäller Avdelningen för rättskemi genomförde Swedac en översyn av avdelningen i november. Swedac rekommenderade vid besöket fortsatt ackreditering. Formellt beslut väntas i inledningen av 2016 sedan de noterade avvikelserna åtgärdats.

Alla ärenden som expedierats när det gäller faderskaps-, släktskaps- och identifierings-

RMV expedierade 48 ärenden avseende genetisk analys av plötslig hjärtdöd jämfört med 34 år 2014. De första ärendena kring plötslig hjärtdöd gjordes 2013.

GENOMSNITTLIGA HANDLÄGGNINGSTIDER

Inom den rättsgenetiska verksamheten är handläggningstiderna inte reglerade i lag utan utgår från avtal med olika uppdragsgivare.

Handläggningstiden för faderskapsärenden är i stort sett oförändrad jämfört med 2014 (i genomsnitt 14 dagar efter sista registrerade provet, se tabell 26). För föräldraärenden från Migrationsverket har handläggningstiden ökat något. Detta beror på att flera handläggare jobbat med att genomföra och driftsätta ett omfattande kvalitetsförbättringsprojekt för att bli mer specialiserade på de olika ärendetyperna.

För släktärenden, identifieringsärenden och genetisk utredning av plötslig hjärtdöd är handläggningstiderna längre med en genomsnittstid på 44, 31 respektive 84 kalenderdagar. De längre handläggningstiderna avspeglar den komplexa karaktären hos dessa ärenden. Handläggningstiden för genetisk utredning av plötslig hjärtdöd har dock minskat jämfört med tidigare år från 114 till 84 dagar. Förklaringen torde vara att ytterligare en handläggare har utbildats i ämnet.

Genetisk uppföljning av stamcellstransplantation har i regel expedierats dagen efter provets ankomstdatum och de farmakogenetiska analyserna har haft en medelhandläggningstid på 18 dagar.

ärenden har utförts med ackrediterade metoder. Sedan februari är även metoderna för farmakogenetisk analys ackrediterade. Ambitionen är att alla metoder som används regelbundet, oavsett ärendetyp, ska vara ackrediterade. Avdelningen har även deltagit i externa kontrollprogram, både nationella och internationella. Avdelningen har deltagit i fyra olika externa kontrollprogram¹⁰. Resultatet av kontrollprogrammen har visat på mycket goda resultat.

Ett nytt metodkoncept i den rättsgenetiska verksamheten har genomförts. Verksamhetsområdet har delats upp i ämnesområdena art, chimär, farmakogenetik, plötslig hjärtdöd och släkt. Varje ämnesområde består av laborativa och biostatistiska metoder. Projektet har resulterat i att alla metoder är validerade med nya valideringsparametrar och enhetligt dokumenterade i kvalitetsmanualen.

För att minimera risken för kontamination har ett projekt i syfte att se över lokaler och arbetssätt startats. Målet är att genomföra det nya arbetssättet under 2016.

Verksamheten bedriver ett ständigt pågående utvecklingsarbete för att analysmetoderna ska bli mera effektiva och få ökad kapacitet med bibehållen eller ökad kvalitet. Ny teknik har introducerats avsedd att stödja den rättsmedicinska verksamheten i samband med dödsfallsutredningar i fall med plötslig hjärtdöd och utökade möjligheter till utredningar av komplexa släktförhållanden. Verksamheten arbetar också ständigt med att få

logistiken att fungera så smidigt som möjligt, internt och externt, med hjälp av IT-stöd och därmed effektivisera ärendehantering.

Studiebesök har gjorts hos uppdragsgivarna för att diskutera gemensamma frågor och fånga upp önskemål från dessa samt hitta nya möjligheter att lösa frågeställningar. Avdelningen har även medverkat vid konferenser och möten med andra externa aktörer.

KOSTNAD PER PRESTATION

Antalet faderskapsärenden, inkl. föräldra- och släktärenden, har minskat med cirka 7 procent medan kostnaderna ökat med cirka 4 procent jämfört med året innan, vilket förklarar den ökade kostnaden för ett enskilt ärende.

För ID-ärenden har ärendevolymen ökat med cirka 27 procent jämfört med året innan, medan kostnaden minskat med cirka 19 procent, varför kostnaden per ärende minskat.

Resultatet för verksamhetsområdet Rättsgenetik

Måluppfyllelsen bedöms som mycket god.

Tabell 26. Expedierade ärenden – handläggningstid i genomsnitt (kalenderdagar)

	Faderskap från ärenderegistrering	Faderskap från sista prov	Migration från ärenderegistrering	Migration från sista prov
2013	28	11	24	13
2014	40	14	25	11
2015	45	14	26	14

Källa: Fabian.

Tabell 27. Kostnad per prestation och prestationstyp (i kronor)

Prestationstyp	2013	2014	2015
Faderskapsärenden, inkl. föräldra- och släktärenden	6 600	7 000	7 900
Identifieringsärenden	4 600	5 800	3 700

Källa: Fabian.

10 English Speaking Working Groups (ESWG) Relationship testing workshop inkl. ESWG:s Paper challenge & ESWG:s Relationship testing exercise, Nordiskt utbyte av släktärenden, Equalis kontrollprogram för farmakogenetik och United Kingdom National External Quality Assessment Service (U.K. NEQAS) kontrollprogram för chimäranalyser för uppföljning av patienter post stamcellstransplantation.

Övrig återrapportering och redovisning

IT- stöd och teknisk utrustning

ALLMÄNT

RMV har haft fyra fokusområden för IT-verksamheten, nämligen digitala samarbeten, kostnadskontroll, driftstabilitet och utnyttjande av gjorda investeringar, s.k. ROI (Return on Investment).

RMV har på driftsidan kunnat ta över stora delar av det arbete som tidigare utförts av en extern leverantör. Förstärkningen på IT-projektledarsidan har gjort att beställningar till externa leverantörer har gjorts med en mer genomarbetad kravbild och att navet för kommunikation i IT-projekt har flyttats från externa leverantörer till RMV.

För att bättre utnyttja gjorda investeringar och avsluta åtaganden som inte längre ger önskat utfall och därigenom få en bättre kostnadskontroll, har en inventering av systemen och avtalen gjorts. Fokus har varit att förbättra driftstabiliteten i stället för att genomföra stora förändringsarbeten.

IT-enheten har förstärkts för att kunna bedriva projekt inom fler verksamhetsområden och få en större kontroll på myndighetens driftmiljö och infrastruktur.

Myndighetens totala kostnad för informations- och systemstöd har uppgått till cirka 18,4 miljoner kronor.

RÄTTSPSYKIATRI

Utvecklingen av IT-stödet för den rättspsykiatriska undersökningsverksamheten har främst varit inriktad på införandet av stöd för de nya RPU-föreskrifterna (HSLF-FS 2015:31, Rättsmedicinalverkets föreskrifter om rättspsykiatrisk undersökning) och inte-

grering av rättspsykiatrins IT-stöd i det ärendehanteringssystem som används i RMV:s övriga verksamheter.

RÄTTSKEMI OCH RÄTTSGENETIK

Arbete har påbörjats med att inom verksamhetsområdena rättskemi och rättsgenetik ersätta ett flertal IT-system med ett gemensamt. Laboratoriet hanterar dagligen ett stort antal prover för analys med många olika analysmetoder, varför behov finns att kunna använda sig av ett modernt och effektivt system (LIMS, Laboratory Information Management System) som kan hantera en stor mängd prover i olika typer av processer och arbetsflöden. En upphandling har genomförts och tilldelningsbeslut av systemet LIMS har meddelats leverantören. Införandet beräknas genomföras under 2016 och vara klart 2018.

Ett projekthanteringsverktyg, Copernicus, har införts under verksamhetsåret.

RÄTTSMEDICIN

Arbetet med IT-utvecklingen inom rättsmedicin har fokuserat på ackrediteringsarbete.

INFORMATIONsutbyte MED ANDRA MYNDIGHETER

Genom att ersätta det manuella informationsutbytet mellan myndigheter med ett elektroniskt informationsflöde möjliggörs stora effektivitetsvinster. Mindre tid behöver läggas på registrering av uppgifter och traditionell pappershantering.

RMV har sedan flera år tillbaka ett elektroniskt informationsutbyte med Kriminalvården. Flera systemförbättringar har genom-

förts och förberedelser har gjorts för att skapa ett säkert utbyte av e-post via s.k. SGSI-linor.

RMV har även ett elektroniskt informationsutbyte med Polismyndigheten, som skickar elektroniska beställningar i ärenden om ringa narkotikabrott och drograttfylleri från sitt system DURTVÅ till Rättskemiska avdelningen. Beställningarna besvaras elektroniskt. Under verksamhetsåret har RMV arbetat vidare med att möjliggöra elektronisk kommunikation beträffande övriga ärendetyper.

Myndigheten har tagit ett omtag när det gäller samarbetet i RIF (Rättsväsendets Informationsförsörjning) genom att delta i myndighetsgemensamma arbetsgrupper. Inom ramen för det arbetet har bilaterala kontakter etablerats med Migrationsverket och Polisen. Samarbetet med Domstolsverket har också fördjupats genom att det blivit möjligt att överföra en begäran om § 7-undersökningar och domar digitalt från Domstolsverket till RMV.

Forskning och utveckling

ALLMÄNT

RMV har enligt 2 § i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket att särskilt svara för bl.a. utvecklingsarbete och stöd åt forskning av betydelse för verksamheten. Det som görs inom forskningsområdet ska således ha fokus på frågor av operativ relevans.

RMV har inom ramen för sitt uppdrag att stödja forskning. Syftet med forskningen är dels att öka kunskaperna inom verksamheten, dels att få genomslag för ett vetenskapligt förhållningssätt i all verksamhet. Dessutom är möjligheten att bedriva verksamhetsrelaterad forskning attraktiv vid rekrytering.

Vid myndigheten finns ett vetenskapligt råd och en särskild samordningsansvarig för den samlade forskningsverksamheten. En särskild forskningsplan har också tagits fram.

Flera samarbetsprojekt har inletts mellan olika avdelningar och verksamheter bl.a. kring fatala intoxicationer. Samarbetsprojektet om

INFORMATIONSSÄKERHET

RMV hanterar känslig information med uppgifter som till stor del kan vara föremål för sekretess och som därför inte kan kommuniceras eller förmedlas via öppna system. Anslutningen till SGSI-nätet för kommunikation med bl.a. Kriminalvården, Polisen, Migrationsverket och Domstolsverket innebär steg i rätt riktning.

RMV har genomfört stora satsningar för att modernisera informationssäkerheten och anpassa den efter omvärlden och en förändrad kravbild. I samband med detta har ansvaret för informationssäkerheten flyttats till Rättsenheten med IT-enheten som utförare av operativt arbete. Ett informationssäkerhetsråd och en informationssäkerhetssamordnare har tillsatts och ledningssystemet för informationssäkerhet har skrivits om.

Analys har också gjorts av hur teknikstöd i vardagen kan skapas för medarbetarna utan att säkerheten försämras.

plötslig hjärtdöd har fortsatt. Detsamma gäller projekt inom rättspsykiatri t.ex. rörande dödligt våld mot barn.

En nordisk konferens omfattande rättsmedicin och rättstoxikologi med RMV som medarrangör har hållits i juni med cirka 200 deltagare. Under året har två medarbetare disputerat. Ett antal vetenskapliga publikationer har också producerats under året.

Vid årets slut fanns sex professurer med anknytning till RMV:s verksamhet och ytterligare tio anställda med lektorat knutna till universitet. Förutom dessa finns ytterligare 32 disputerade medarbetare och 15 forskarstuderande.

INSATSER INOM RÄTTSKEMI OCH RÄTTSGENETIK

Det strategiska forsknings- och utvecklingsarbetet har under året fokuserat på att utarbeta långsiktiga forsknings- och utvecklingsstrategier i enlighet med RMV:s forskningsplan och avdelningarnas förutsättningar. Sex långsik-

tiga forskningsområden har definierats som RMV ska forska och utveckla kunskapen om avseende nya psykoaktiva substanser, toxikokinetik, postmortal toxikologi, biomarkörer, farmakokinetik, farmakogenetik samt släktskapsundersökningar.

Ett viktigt strategiskt beslut var att inrätta ett långsiktigt samarbete med Linköpings Universitet inom området forensiska vetenskaper som startade den 1 juli och sträcker sig över fem år.

För att effektivt utnyttja nya tekniska resurser har RMV rekryterat flera forskarutbildade att driva långsiktiga projekt inom både forskning och utveckling. För att öka flexibiliteten är tjänsterna tidsbegränsade så att ny kompetens kan rekryteras när inriktningen på forskningsarbetet förändras.

RMV har även genomfört en genomlysning av de externa uppdrag som medarbetarna har i olika expertgrupper samt professionella och vetenskapliga organisationer. Syftet har

varit att få en överblick av det nationella och internationella engagemanget. Genomlysningen har visat att RMV har en bred representation i professionella organisationer och deltar i viktiga nationella och internationella expertorgan och nätverk.

RMV har utarbetat en strategisk plan för medverkan i vetenskapliga konferenser över tre år och påbörjat ett arbete med att synliggöra de vetenskapliga resultat som tas fram och hur dessa tas om hand i verksamheten. I ett första steg har en forskningsvecka anordnats med bl.a. föreläsningar av de aktiva forskarna. För att ge en bra grund för ett vetenskapligt förhållningssätt i arbetet har RMV även haft seminarier kring litteratursökning och värdering av vetenskaplig litteratur.

Kompetensförsörjning

Medarbetarnas samlade kompetens inom samtliga yrkesgrupper är den viktigaste resursen för att RMV ska kunna genomföra sitt uppdrag, utveckla verksamheten och nå de uppsatta målen. Chefer och medarbetare ska årligen ha medarbetarsamtal för att följa upp och diskutera arbetsresultat kopplat till verksamhetsmål, medarbetarens kompetensutvecklingsbehov, framtida resultatmål samt samarbetsklimat och relationer.

För att säkra en effektiv kompetensförsörjning inom RMV har myndigheten sedan flera år tillbaka en verksgemensam tvåårig kompetensförsörjningsplan som revideras årligen.

De resurstillskott som RMV har fått under de senaste åren har varit en absolut förutsättning för att säkra bemanningen med tillräckligt många rättsläkare och rättspsykiatrer för att kunna klara myndighetens uppdrag med hög kvalitet och effektivitet. I kompetensförsörjningsplanen finns en tioårig bemanningsplan för detta, RMV 2018. Den används som grund för rekryteringstakten av läkare och innehåller ett mål för antalet specialister på de olika avdelningarna 2018.

RMV:s rekrytering av läkare har i stort sett fortsatt i enlighet med planen. Eftersom det tar lång tid, cirka fem års specialistutbildning, att utbilda en legitimerad läkare till rättsläkare och cirka två år att utbilda en psykiater till

Samtliga forsknings- och utvecklingsprojekt har inventerats, prioriterats och lagts in i projektstyrningsprogrammet Copernicus. Förutsättningarna för effektiv planering och uppföljning av projekt har på så sätt förbättrats och möjliggjort en direkt insyn i forsknings- och utvecklingsprojektens fortskridande för chefer och medarbetare.

KOSTNADER

RMV har använt 3 procent (oförändrat mot 2014) av de totala kostnaderna till stöd åt forsknings- och utvecklingsarbete. De samlade kostnaderna för forskning och utveckling har uppgått till 14,6 miljoner kronor, varav 10 miljoner för personalkostnader och 2,3 miljoner kronor finansierat av centrala projektmedel.

rättspsykiater, är det viktigt att myndigheten följer den långsiktiga bemanningsplanen för att läkarbemanningen ska säkerställas på sikt.

RMV har arbetat koncentrerat för att attrahera fler läkare att söka sig till myndigheten genom bland annat diverse profileringsannonser och praktik för intresserade läkare. RMV har arbetat aktivt med att ta emot rättsläkare med utländsk bakgrund i syfte att de ska kunna etablera sig på den svenska arbetsmarknaden inom sin profession. Som exempel kan nämnas att en rättsläkare från Sydafrika har arbetat på den Rättsmedicinska avdelningen i Göteborg. Myndigheten får kontinuerligt in intresseförfrågningar gällande hur man går tillväga för att bli rättsläkare. Trots detta har RMV inte alltid kunnat rekrytera i den takt som är önskvärd då tillgången till handledare, dvs. färdiga specialister, är begränsad. Under det närmaste året kommer dock fler ST-läkarna att slutföra sin utbildning och myndigheten får då fler specialister som kan ta handledaruppdrag.

Även inom övriga professioner har ett aktivt arbete genomförts för att marknadsföra myndigheten som arbetsgivare.

Det är av yttersta vikt att RMV kan attrahera, rekrytera och behålla medarbetare med för myndigheten relevanta kompetenser. Ambitionen är både att tillvarata och utveckla de

medarbetare som redan arbetar i myndigheten och samtidigt rekrytera externt för att få in medarbetare med andra erfarenheter och referensramar som bidrar till verksamhetens sammantagna utveckling. Goda anställningsvillkor och möjlighet till kompetensutveckling är av yttersta vikt för myndigheten för att kunna behålla kompetenta medarbetare.

Genomförandet av en enhetlig rekryteringsprocess med kvalificerade kompetensbaserade och strukturerade intervjuer och referenstagning har fortsatt och utvecklats.

Inom flera avdelningar har arbete påbörjats med att bredda kompetensen hos medarbetarna så att de kan ersätta varandra vid behov. Ett projekt i kompetens- och karriärutveckling har inletts inom Avdelningen rättsgenetik och rättskemi som ska synliggöra verksamhetens behov av kompetens på olika nivåer och därmed tydliggöra för medarbetarna vilka vägar som finns för att kunna utvecklas inom den egna organisationen. Målet är att ta fram olika karriär- och kompetensvägar utifrån kärnverksamhetens behov i ett kort- och långsiktigt perspektiv så att kärnverksamheten ständigt förbättras och återväxten av ledare och specialister tillgodoses.

RMV- DAGAR

Under våren genomfördes myndighetsgemensamma utbildningsdagar (RMV-dagar). Ambitionen är att sådana möten ska kunna genomföras vartannat år. Syftet är att samla medarbetarna som i den dagliga verksamheten är spridda, inte bara geografiskt, utan också på de fyra olika verksamhetsområdena, och möjliggöra kunskapsutbyte över verksamhetsområdesgränserna. Varje specifikt verksamhetsområde genomför utbildningsdagar när inte verksgemensamma RMV-dagar genomförs. Dagarnas syfte är att samlat kunna tillföra ny kunskap och skapa samsyn inom verksamhetsområdet. Forskardagar har också genomförts.

CHEFSFÖRSÖRJNING

En medveten och strategisk chefsförsörjning och en god chefs- och ledarskapsutveckling är viktiga faktorer för att organisationen ska vara effektiv och ständigt utvecklas. RMV har under de senaste åren fokuserat på chefs-

försörjningen och utveckling av ledarskapet. Under året anställdes ett antal nya chefer inom myndigheten, bl.a. två nya enhetschefer till ledningskansliet.

Ytterligare ett steg i seminarieserien Ledarforum, då alla chefer på olika nivåer samlas inom myndigheten, ägde rum under hösten. Syftet är att stärka arbetsgivarrollen och utveckla ett gemensamt ledarskap hos alla chefer.

ARBETSMILJÖ

En god arbetsmiljö är en förutsättning för att medarbetarna ska trivas och kunna göra ett bra jobb. Rättsmedicinalverket bedriver ett kontinuerligt och systematiskt arbetsmiljöarbete i syfte att utveckla och förbättra arbetsmiljön på arbetsplatsen.

Många arbetsuppgifter inom RMV:s verksamheter är fysiskt och psykiskt ansträngande. En god fysisk och psykosocial arbetsmiljö är därför särskilt viktig för att undvika att medarbetare får skador och far illa. För att förebygga detta har RMV arbetat fram s.k. skyddsinstruktioner som anger vad som ska iakttas i form av klädsel och utrustning vid utförande av vissa arbetsmoment.

Flera parallella processer har pågått utifrån den tidigare fastlagda arbetsmiljöplanen i syfte att kvalitetssäkra och effektivisera RMV:s systematiska arbetsmiljöarbete. Myndighetens huvudskyddsombud och lokala skyddsombud har under året påbörjat arbetet med att ta fram nya rutiner för riskbedömningar och förbättringar. Nätverksgruppen har bl.a. arbetat fram checklistor för identifiering och eliminering av risker i arbetsmiljön för grvida och ammande arbetstagare.

Arbetsmiljöarbetet har även bedrivits på andra sätt, t.ex. på arbetsplatsträffar, genom arbetsmiljöronder samt på centrala och lokala samverkansmöten.

ARBETE MED HOT OCH VÅLD

I det systematiska arbetsmiljöarbetet ingår även arbete för att förebygga hot och våld. Handlingsplanen för att förebygga hot och våld har beslutats under året och implementeringen har påbörjats.

LIKA RÄTTIGHETER OCH MÖJLIGHETER

Generaldirektören har fattat beslut om en plan för lika rättigheter och möjligheter. Planen ersatte jämställdhets- och mångfaldsplannen. Det nya dokumentet omfattar, inte bara jämställdhet och mångfald, utan samtliga diskrimineringsgrunder såsom kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsidentitet eller könsuttryck, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. RMV ska förebygga och förhindra alla former av diskriminering på arbetsplatsen. Planen har presenterats för samtliga chefer och ska tillämpas på avdelningarna.

VÄRDEGRUNDSARBETE

På höstens ledarforum har en workshop kring den statliga värdegrunden genomförts. Arbetet har fortsatt på avdelningarna och seminarier kring värderingar och attityder kommer att fortsätta.

MEDARBETARUNDERSÖKNING

Resultatet från medarbetarundersökningen 2014 presenterades i början av året. Arbetsklimatets nöjd medarbetarindex (NMI) har ökat från 87 till 92 på tre år. Det totala resultatet har lett till förslag till förbättringsåtgärder och framtagande av handlingsplaner som avdelningarna har arbetat vidare med. Inom några avdelningar har man också haft hjälp av externt konsultstöd.

Övrig redovisning

SJUKFRÅNVARO

Den totala sjukfrånvaron motsvarar 3,8 procent av sammanlagd ordinarie arbetstid och har ökat sedan föregående år (jfr tabell 26). Andelen långtidssjukfrånvaro i förhållande till total sjukfrånvaro har också ökat. Ökningen har varit större hos kvinnliga anställda än hos männen.

PERSONALRÖRLIGHET

Med personalrörlighet avses avgångar vid myndigheten inklusive pensionsavgångar. Personalrörligheten inom RMV har uppgått

till 9,2 procent och har därmed ökat med 2,7 procent sedan föregående år. Orsaken till rörligheten är främst pensionsavgångar och övergång till annan arbetsgivare.

KÖNSFÖRDELNINGEN BLAND ANSTÄLLDA

Vid utgången av året fördelar sig RMV:s 443 medelantalet anställda på 276 kvinnor och 167 män.

Tabell 28. Sjukfrånvaro från sammanlagd ordinarie arbetstid (procent)

	2013	2014	2015
Total sjukfrånvaro	3,0	3,2	3,8
Andel långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer) i förhållande till total sjukfrånvaro	43,1	43,9	51,3
Kvinnor	3,6	3,4	4,3
Män	2,0	2,8	2,9
Anställda yngre än 30 år	2,4	3,6	4,4
Anställda 30-49 år	2,3	2,9	3,4
Anställda 50 år och äldre	4,0	3,5	4,2

Källa: Palasso.

Kostnader och intäkter redovisat på verksamhetsområden

KOSTNADER

Rättsmedicinalverkets samlade kostnader har i löpande priser ökat med cirka 15 miljoner kronor (3,2 procent) jämfört med föregående år (se tabell 29).

Ökningen beror främst på att personalkostnaderna har ökat med 16,5 miljoner kronor där merparten beror på nyanställningar. Lokalkostnaderna har ökat med fyra miljoner kronor medan övriga driftkostnader har minskat med sex miljoner kronor.

INTÄKTER

Som framgår av tabell 30 har intäkterna av anslag ökat med knappt en miljon kronor vilket motsvarar en ökning med 0,2 procent jämfört med året innan. Under 2014 var ökningen drygt 18 miljoner kronor eller fem procent.

Anslagsintäkterna inom rättsgenetik avser förutom utförda identifieringsärenden åt den rättsmedicinska verksamheten även fr.o.m. 2014 viss projektverksamhet.

Tabell 29. Redovisning av kostnader per verksamhetsområde (andel i procent)*

Verksamhetsområde	2013		2014		2015	
	tkr	andel	tkr	andel	tkr	andel
Rättsspsykiatri	166 215	36	173 169	37	182 722	38
Rättsmedicin	164 902	36	173 902	37	170 922	35
Rättskemi	91 604	20	95 128	20	102 140	21
Rättsgenetik	33 285	7	25 630	5	26 927	6
Totalt	456 006	100	467 829	100	482 711	100

* Verkgemensamma kostnader, 46 958 tkr år 2015, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna. I tabell 33 återfinns en specifikation av de gemensamma kostnaderna.

Tabell 30. Redovisning av anslagsintäkter per verksamhetsområde (andel i procent)*

Verksamhetsområde	2013		2014		2015	
	tkr	andel	tkr	andel	tkr	andel
Rättsspsykiatri	162 958	47	170 380	47	179 696	50
Rättsmedicin	138 554	40	146 556	41	146 208	40
Rättskemi	40 772	12	42 010	12	33 548	9
Rättsgenetik	1 025	0	1 947	1	2 214	1
Totalt	343 309	100	360 893	100	361 666	100

* Verkgemensamma anslagsintäkter, 36 103 tkr år 2015, har fördelats per verksamhetsområde (ej rättsgenetik) i relation till personalkostnaderna.

Intäkterna exklusive anslagsintäkter har totalt minskat med drygt 14 miljoner kronor jämfört med föregående år (se tabell 31). En stor del av förändringen är inom den rättskemiska verksamheten som har minskat med cirka åtta miljoner kronor vilket främst beror på att antalet expedierade ärenden har minskat, fördelat på olika ärendetyper. Inom den rättsgenetiska verksamheten minskade intäkterna med cirka en miljon kronor. Inom rättsmedicinen minskade intäkterna med cirka fem miljoner kronor, också här hänförligt till ett minskat antal expedierade ärenden.

AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

Det sämre resultatet för den rättskemiska uppdragsverksamheten beror till största delen på en under året genomförd analys av hur personalkostnaderna för verksamheten ska fördelas mellan den uppdragsfinansierade och den anslagsfinansierade delen. Analysen har visat att den anslagsfinansierade delen belastats i allt för hög grad, vilket redan 2015 resulterat i en omföring av kostnader till den uppdragsfinansierade delen.

Årets resultat för den rättskemiska verksamheten visar ett underskott på cirka 8,2 miljoner kronor (se tabell 32). Intäkterna har minskat med tolv procent medan samtidigt kostnaderna, på grund av den förändrade kostnadsfördelningen mellan anslags- och uppdragsverksamheten, ökat med 30 procent. Under kommande år kommer arbetet med att anpassa avgifterna efter de nya kostnadsnivåerna att fortsätta. Inom några år förväntas balans i ekonomin inom uppdragsverksamheten för rättskemi.

Den rättsgenetiska verksamheten har resulterat i ett ökat underskott på cirka 3,8 miljoner kronor. Underskottet kan främst härledas till minskade intäkter beroende på ett minskat antal expedierade ärenden samtidigt som kostnaderna för personal och övrig drift har ökat. Detta ger en utgående balans på cirka 11,8 miljoner kronor. Under 2014 sänktes avgifterna inom rättsgenetik, vilket gett ett fortsatt underskott även 2015. För de närmaste åren prognosticeras ett fortsatt underskott i verksamheten, vilket förväntas ge balans inom några år.

Rättsintygsverksamheten har resulterat i ett överskott med cirka 0,5 miljoner kronor.

Överskottet har minskat jämfört med föregående år mest beroende på att intäkterna har minskat med cirka fyra miljoner kronor vilket främst är hänförligt till att antalet expedierade ärenden minskat. Samtidigt har personalkostnaderna minskat med cirka 0,8 miljoner kronor och övrig drift med cirka 0,5 miljoner kronor. Översynen av taxorna under 2013 ledde till höjningar för rättsintygen, vilket under 2015 fortsatt bidragit till en långsiktigt förväntad balans i ekonomin.

Sammantaget arbetar RMV fortlöpande aktivt med att anpassa taxorna och minska de stora balanserna inom främst rättskemi och rättsgenetik för att långsiktigt ge balans i ekonomin.

De ingående balanserna t.o.m. 2014 i regleringsbrevet stämmer ej, vilket beror på att regleringsbrevet beslutas innan årsskiftet. Det balanserade resultatet vid utgången av 2014 var för den rättsgenetiska verksamheten 15 649 tkr, för den rättskemiska verksamheten 22 177 tkr och för rättsintygsverksamheten -1 974 tkr.

FINANSIERING

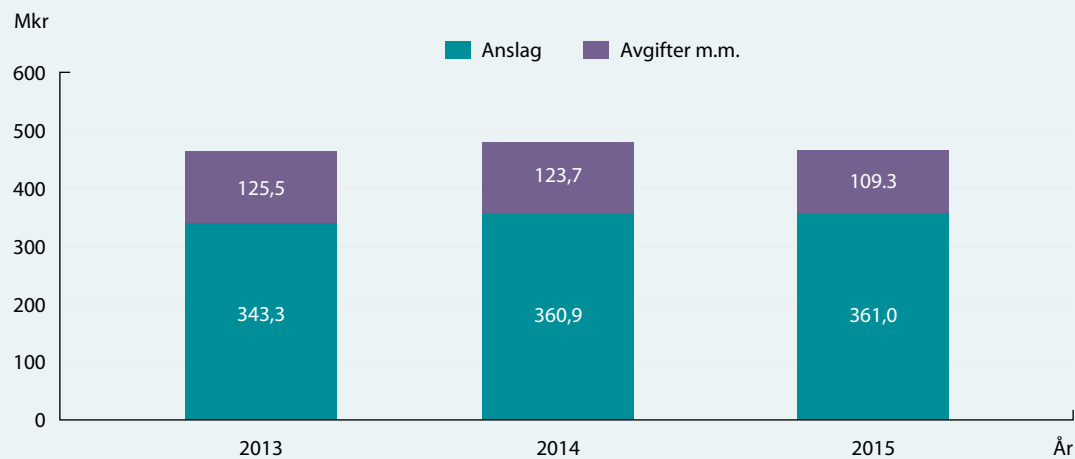
Rättsmedicinalverkets totala intäkter har uppgått till knappt 470 miljoner kronor, en minskning med cirka 3,0 procent jämfört med året innan. Verksamheten har finansierats till cirka 77 procent genom anslag via statsbudgeten och till cirka 23 procent genom avgifter och andra ersättningar.

De rättspsykiatriska och rättsmedicinska verksamheterna är till största delen anslagsfinansierade. Den rättskemiska verksamheten är till drygt hälften avgiftsfinansierad medan den rättsgenetiska verksamheten nästan helt är avgiftsfinansierad.

Intäkter av anslag har uppgått till 361,0 miljoner kronor medan anslagsavräkningen har blivit något högre – 362,0 miljoner kronor. Detta innebär att RMV har ett utgående överföringsbelopp till år 2016 på knappt 20,3 miljoner kronor. I överföringsbeloppet ligger bl.a. en under året ändrad kostnadsfördelning med drygt tio mnkr mellan rättskemins anslags- och uppdragsverksamheter.

Intäkterna av avgifter har uppgått till 106,5 miljoner kronor. Övriga intäkter, bidrag och räntor, uppgick till drygt 2,8 miljoner kronor.

Diagram 3. RMV:s finansiering 2013 – 2015

Tabell 31. Redovisning av intäkter exklusive anslagsintäkter per verksamhetsområde (andel i procent)*

Verksamhetsområde	2013		2014		2015	
	tkr	andel	tkr	andel	tkr	andel
Rättsspsykiatri	3 222	3	2 788	2	2 740	3
Rättsmedicin	25 246	20	30 272	24	25 245	23
Rättskemi	56 584	45	68 664	56	60 368	55
Rättsgenetik	40 407	32	21 926	18	20 911	19
Totalt	125 459	100	123 650	100	109 264	100

* Verkgemensamma intäkter, 359 tkr år 2015, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

Tabell 32. RMV:s uppdragsverksamhet 2013 – 2015 (tkr)

	Rättskemi	Rättsgenetik	Rättsintyg
Ingående balans 2013	697	9 258	-3 580
Intäkter	55 814	40 402	19 442
Kostnader	49 880	32 255	20 762
Resultat	5 934	8 147	-1 320
Ingående balans 2014	6 631	17 405	-4 900
Intäkter	67 376	21 926	25 006
Kostnader	51 829	23 682	22 080
Resultat	15 546	-1 756	2 926
Ingående balans 2015	22 177	15 649	-1 974
Intäkter	59 314	20 920	21 349
Kostnader	67 493	24 722	20 816
Resultat	-8 179	-3 802	533
Utgående balans 2015	13 998	11 847	-1 441

VERKSGEMENSAMMA KOSTNADER

De verksgemensamma kostnaderna uppgick till cirka 47 miljoner kronor, vilket motsvarar tio procent av myndighetens totala kostnader.

Källa för samtliga tabeller och uppgifter i detta avsnitt är ekonomisystemet Agresso.

Tabell 33. Fördelade gemensamma kostnader 2013 – 2015 (andel i procent)

Verksamhetsområde	2013		2014		2015	
	tkr	andel	tkr	andel	tkr	andel
Verksledning och kansli **	21 563	56	23 011	51	26 755	57
IT-stöd	10 959	29	13 118	29	9 749	21
Information/Arkiv **	1 150	3	1 544	5	-30	0,1
FoU-samordning	426	1	1 397	3	1 660	4
Övriga omkostnader *	4 172	11	6 422	14	8 824	19
Summa	38 270	100	45 493	100	46 958	100

* Ekonomi- och personalsystem, kompetensutveckling, chefsmöten m.m.

** Information/Arkiv har under 2015 omförs till Verksledning och kansli.

Finansiell redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2015	2014	2013	2012	2011
Låneram hos Riksgälden					
- beviljad i regleringsbrevet	120 000	120 000	120 000	110 000	80 000
- utnyttjad	71 289	76 233	70 030	71 024	72 241
Kontokredit hos Riksgälden					
- beviljad i regleringsbrevet	19 000	33 000	33 000	32 785	31 201
- maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto hos Riksgälden					
- ränteintäkter	0	298	319	287	414
- räntekostnader	184	0	0	0	0
Avgiftsintäkter					
- budget i regleringsbrevet	94 500	93 500	89 500	83 500	80 000
- utfall	106 434	120 780	122 226	110 735	90 894
Anslagskredit					
4:1:8 ap.1 Rättsmedicinalverket					
- beviljad i regleringsbrevet	11 130	11 362	33 981	9 836	9 360
- utnyttjad kredit	0	0	0	1 720	0
Anslag					
- anslagssparande 4:1:8 ap.1	20 321	11 362	13 385	0	4 594
Bemyndiganden					
- tilldelat bemyndigande	0	0	0	0	0
Personal under året					
- antalet årsarbetskrafter	484	490	492	482	471
- medelantalet anställda	443	423	407	402	398
Driftkostnad					
- per årsarbetskraft	958	917	891	883	841
Kapitalförändring					
- statskapital	219	219	219	219	219
- balanserad kapitalförändring	35 853	19 138	6 376	2 511	9 981
- årets kapitalförändring	-11 447	16 716	12 762	3 865	-7 470
- utgående myndighetskapital	24 625	36 072	19 357	6 595	2 730

1) Samtliga avgiftsintäkter disponeras av RMV.

2) Ett felaktigt belopp 86 000 angavs i årsredovisningen 2012.

3) Antalet årsarbetskrafter beräknas fr.o.m. ÅR2014 enligt ESV's anvisningar som innebär att även anställda med tigersättning räknas med. Värden för åren 2010-2013 har omräknats på motsvarande sätt.

4) Årsarbetskrafter (åa) minskar år 2014 trots att medelantalet anställda ökat, främst beroende på att antalet åa som genereras har minskat för såväl anställda med tigersättning som av tillsvidare- och tidsbegränsat anställda.

5) På grund av den negativa räntan redovisas ränta på Räntekonto i Riksgälden för 2015 som räntekostnad. För 2014 redovisas den som ränteintäkter.

6) Fr.o.m. 2015 redovisas även statskapital som inarbetats i utgående myndighetskapital även för åren 2011-2014.

Resultaträkningar

RMV totalt (belopp i tkr)	2015	2014
VERKSAMHETENS INTÄKTER		
Intäkter av anslag (not 1)	361 033	360 897
Intäkter av avgifter och andra ersättningar (not 2)	106 434	120 780
Intäkter av bidrag (not 3)	2 925	2 556
Finansiella intäkter (not 4)	238	315
SUMMA	470 630	484 548
VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Kostnader för personal (not 5)	-317 607	-301 148
Kostnader för lokaler (not 6)	-67 307	-63 414
Övriga driftkostnader (not 7)	-78 996	-84 960
Finansiella kostnader (not 8)	-215	-371
Avskrivningar och nedskrivningar	-17 953	-17 938
SUMMA	-482 078	-467 832
VERKSAMHETSUTFALL	-11 447	16 716
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING (not 9)	-11 447	16 716

Resultaträkningar

Rättsgenetik, uppdragsverksamhet (belopp i tkr)	2015	2014
VERKSAMHETENS INTÄKTER		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	20 882	21 878
Intäkter av bidrag	25	35
Finansiella intäkter	13	13
SUMMA	20 920	21 926
VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Kostnader för personal	-10 172	-9 513
Kostnader för lokaler	-2 285	-2 260
Övriga driftkostnader	-10 941	-10 542
Finansiella kostnader	-9	-39
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 315	-1 329
SUMMA	-24 722	-23 682
VERKSAMHETSUTFALL	-3 802	-1 756
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING (not 9)	-3 802	-1 756

Rättskemi, uppdragsverksamhet (belopp i tkr)	2015	2014
VERKSAMHETENS INTÄKTER		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	59 228	67 292
Intäkter av bidrag	46	42
Finansiella intäkter	40	41
SUMMA	59 314	67 376
VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Kostnader för personal	-40 932	-26 193
Kostnader för lokaler	-5 123	-5 039
Övriga driftkostnader	-17 433	-16 550
Finansiella kostnader	-24	-87
Avskrivningar och nedskrivningar	-3 980	-3 960
SUMMA	-67 493	-51 829
VERKSAMHETSUTFALL	-8 178	15 546
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING (not 9)	-8 178	15 546

Rättsintyg, uppdragsverksamhet (belopp i tkr)	2015	2014
VERKSAMHETENS INTÄKTER		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	21 348	24 990
Finansiella intäkter	1	15
SUMMA	21 349	25 006
VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Kostnader för personal	-14 291	-15 062
Kostnader för lokaler	-600	-600
Övriga driftkostnader	-5 835	-6 333
Finansiella kostnader	-8	-1
Avskrivningar och nedskrivningar	-81	-84
SUMMA	-20 816	-22 080
VERKSAMHETSUTFALL	533	2 926
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING (not 9)	533	2 926

Balansräkning

Belopp i tkr	2015	2014
TILLGÅNGAR		
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR (not 10)		
Balanserade utgifter för utveckling	0	379
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3 913	3 185
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR (not 10)		
Förbättringsutgifter på annans fastighet	20 471	22 320
Maskiner, inventarier, installationer m.m	47 261	49 966
FORDRINGAR		
Kundfordringar (not 11)	2 727	3 066
Fordringar hos andra myndigheter (not 12)	15 677	16 836
Övriga fordringar	17	1
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Förutbetalda kostnader (not 13)	15 223	15 211
AVRÄKNING MED STATSVERKET		
Avräkning med statsverket (not 14)	-14 853	-20 921
KASSA OCH BANK		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret (not 15)	69 612	96 798
Kassa och bank	35	35
SUMMA TILLGÅNGAR	160 082	186 876

Belopp i tkr	2015	2014
KAPITAL OCH SKULDER		
MYNDIGHETSKAPITAL (not 16)		
Statskapital utan avkastningskrav	219	219
Balanserad kapitalförändring (not 17)	35 852	19 136
Kapitalförändring enligt resultaträkningen (not 9)	-11 447	16 716
AVSÄTTNINGAR (not 18)		
Avsättningar	505	885
Övriga avsättningar	3 976	3 447
SKULDER M.M.		
Lån i Riksgäldskontoret (not 19)	71 289	76 234
Skulder till andra myndigheter (not 21)	15 114	11 377
Leverantörsskulder (not 22)	9 955	21 386
Övriga kortfristiga skulder (not 23)	5	5 519
Förskott från uppdragsgivare och kunder	263	258
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Upplupna kostnader (not 24)	32 706	30 153
Oförbrukade bidrag (not 25)	1 447	1 548
Övriga förutbetalda intäkter (not 26)	200	0
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER	160 082	186 876

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag							
Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Utnyttjad del av medgivet överskriddande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Netto-utgifter	Utgående överföringsbelopp
04 01 008 Rättsmedicinalverket Ramanslag Not 27	-27 402	-371 005		16 101	-382 306	361 985	-20 321

Bemyndiganden och finansiella villkor	
Anslag 04 01 008	
Utöver tilldelat belopp under anslaget får RMV disponera en anslagskredit om 11 130 tkr.	

Tilläggsupplysningar

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

ALLMÄNT

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Rättsmedicinalverkets redovisning följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i ESV:s föreskrifter och allmänna råd till 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Fr o m 2009-01-01 avräknas anslagen kostnadsmässigt.

Som brytdag enligt föreskrifterna till 10 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring har Rättsmedicinalverket fastställt 2016-01-05.

I den finansiella redovisningen är beloppen avrundade till närmaste hela tusental kronor vilket kan medföra vissa summeringsfel.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Med anläggningstillgångar avser Rättsmedicinalverket en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, t ex tekniska anläggningar, maskiner, inventarier och transportmedel. Tillgångens värde (exkl moms) ska uppgå till ett belopp på 22 000 kr och ha en ekonomisk livslängd på minst tre år. För immateriella anläggningstillgångar ska anskaffningsvärdet uppgå till 100 000 kronor.

I anskaffningsvärdet ingår kostnader för installation, transporter, tull och motsvarande. Tillämpad princip innebär att ett objekt som understiger det fastställda beloppet, men tillhör en fungerande enhet läggs ihop med övriga objekt och betraktas som en tillgång.

De olika tillgångarnas ekonomiska livslängd är klassade enligt följande:

IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR:

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar:

3, 4, 5 och 7 år: Programvaror och licenser samt egenutvecklade program.

MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR:

Förbättringsutgifter på annans fastighet:

4, 6, 7, 10, 15, 20 år beroende på det underliggande hyresavtalets återstående löptid. Den ekonomiska livslängden 15 och 20 år avser byggnadsfast inredning.

Maskiner och tekniska anläggningar:

4, 5, 7 och 10 år och utgörs huvudsakligen av laboratorie-, obduktions- och verkstadsutrustning.

Datorer och kringutrustning:

4, 5 och 7 år, IT-utrustning.

Bilar och andra transportmedel:

4 och 7 år

Övriga inventarier:

4, 6, 7, 10, 15 och 20 år utgörs huvudsakligen av kontorsinredning.

Rättsmedicinalverket har undantagit vissa typer av tillgångar från tillgångsredovisning. Det gäller inventarier som utsätts för hårt slitage och bedöms ha en livslängd understigande tre år såsom datorer, mobiltelefoner samt möbler till rättspsykiatrins vårdavdelningar.

Rättsmedicinalverket tillämpar planenlig linjär avskrivning.

VÄRDERING AV FORDRINGAR OCH SKULDER

Fordringar har tagits upp till det belopp de förväntas inflyta med.

PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER

Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 50 000 kr.

REDOVISNING AV ANSTÄLLDAS SJUKFRÅNVARO ENLIGT 7 KAP 3 § FÖRORDNING (2000:605) OM ÅRSREDOVISNING OCH BUDGETUNDERLAG.

Uppgifter om sjukfrånvaro: se Resultatredovisningen, avsnittet Övrig återrapportering och redovisning.

Uppgifter om 2015 års ledande befattningshavare och insynsråd

Utbetald ersättning till ledande befattningshavare och rådsledamöter samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller aktiebolag.

Namn, sidouppdrag	Ersättning i kronor
GD Monica Rodrigo (fr.o.m. april)	899 841
Tf GD Johan Ahlner (tf GD t.o.m. mars)	1 197 723 ¹⁾
Insynsråd	
Sten Burman <i>Rättshjälpsnämnden, ordförande</i> <i>Överklagandenämnden för nämndemän, v ordförande</i> <i>Hovrätten för Nedre Norrland, hovrättspresident</i>	1 500
Kerstin Haglö <i>Rättshjälpsnämnden, ledamot</i> <i>Åklagarmyndighetens insynsråd, ledamot</i> <i>Överklagandenämnden för nämndemän, ersättare</i>	3 000
Lisbeth Johansson	3 000
Niklas Långström	25 000 ¹⁾
Barbro Westerholm <i>Statens medicinsk-etiska råd, ledamot</i>	4 500

Andra förmåner eller framtida åtaganden har inte utgått.

1) Beloppet avser ersättning för hela 2015 inkluderande även andra uppdrag inom Rättsmedicinalverket.

Noter

Belopp i tkr		2015	2014
1	Intäkter av anslag		
	Skillnaden mellan intäkter av anslag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslags-avräknad semesterlöneskuld intjänad t.o.m. 2008 enligt övergångsbestämmelsen till anslagsförordningen (2011:223).		
2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	106 434	120 780
	Intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen	4 705	6 550
	varav statliga	2 469	4 471
	Uthyrning lokaler och utrustning	58	319
	Utbildning och konferenser	1 044	884
	Konsulttjänster	2 311	4 436
	Forskningsuppdrag	616	0
	Övriga intäkter enligt 4 § AvgF	675	910
	Minskningen av intäkterna avseende konsulttjänster består till stor del av ett minskat (777 tkr) antal åldersbedömningar till Migrationsverket.		
	Offentligrättsliga avgifter	8 601	13 696
	varav statliga	2 863	6 778
	De offentligrättsliga avgifterna består till största delen av faderskapsanalyser på Rättsgenetiken.		
	Minskningen av intäkter av offentligrättsliga avgifter beror i största delen på minskat (3 611 tkr) antal ärenden till Migrationsverket.		
	Intäkter av uppdragsverksamhet	92 299	100 078
	varav statliga	83 560	90 737
	Laboratorieanalyser	56 635	63 272
	Tjänste- och konsultuppdrag	22 574	26 163
	Släktskapsanalyser	10 437	6 731
	Övriga uppdragsintäkter	2 652	3 913
	Ökningen av släktskapsanalyser beror till största delen av ökat (3 295 tkr) antal ärenden till Migrationsverket.		
	Övriga intäkter i verksamheten	829	456
	varav statliga	696	209

Belopp i tkr		2015	2014
3	Intäkter av bidrag	2 925	2 556
	Bidrag från statliga myndigheter	1 074	701
	Arbetsförmedlingen	742	216
	Karolinska Institutet	0	374
	Övriga myndigheter	332	111
	Bidrag från övriga organisationer	1 851	1 855
	Sveriges Kommuner och Landsting	1 847	1 820
	Övriga organisationer	4	35
4	Finansiella intäkter	238	315
	Ränteintäkter räntekonto i Riksgälden	0	298
	Lån i Riksgälden	183	0
	Övriga finansiella intäkter	55	17
På grund av den negativa räntan redovisas ränta på lån i Riksgälden för 2015 som finansiell intäkt. För 2014 redovisades den under Finansiella kostnader. Av samma anledning redovisas ränta på Räntekonto i Riksgälden för 2015 under finansiella kostnader.			
5	Kostnader för personal	317 607	301 148
	Lönekostnader exkl sociala avgifter	204 972	193 897
	Arvoden till uppdragstagare exkl sociala avgifter	1 677	1 509
	<i>Varav arvode till Insynsråd</i>	12	12
	Arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	101 632	96 699
	Utbildningskostnader för egen personal	4 857	4 232
	Övriga kostnader för personal	4 469	4 810
6	Kostnader för lokaler	67 307	63 414
	Hyror	52 377	50 301
	Övriga lokalkostnader	14 930	13 113
<i>Noten är ny för 2015.</i>			
7	Övriga driftkostnader	78 996	84 859
	Datatjänster	10 470	13 368
	Inköp av övriga tjänster	27 400	26 380
	Reparation och underhåll	7 189	7 645
	Inköp av varor	29 562	29 850
	Resekostnader	3 540	4 268
	Reaförlust på anläggningstillgångar	690	3 198
	Övrigt	146	151
<i>Noten är ny för 2015.</i>			

Belopp i tkr		2015	2014
8	Finansiella kostnader	215	371
	Lån i Riksgälden	0	356
	Räntekonto i Riksgälden	184	0
	Övriga finansiella kostnader	30	15
	På grund av den negativa räntan redovisas ränta på Räntekonto i Riksgälden för 2015 som finansiell kostnad. För 2014 redovisades den under Finansiella intäkter. Av samma anledning redovisas ränta på lån i Riksgälden för 2015 som finansiella intäkter.		
9	Årets kapitalförändring	-11 447	16 716
	Årets resultat Rättsgenetik	-3 802	-1 756
	Årets resultat Rättskemi	-8 178	15 546
	Årets resultat Rättsintyg	533	2 926
	Förändringen i årets kapitalförändring mellan åren (-28 163 tkr) beror till största delen på ett sämre resultat för uppdragsverksamheten inom Rättskemi (-23 724 tkr). Resultatförsämringen orsakas bl.a. av en omfördelning av personalkostnaderna mellan uppdrag och anslag som bättre stämmer överens med ärendeinflödet inom respektive område.		
10	Anläggningstillgångar		
	Immateriella anläggningstillgångar	3 913	3 563
	Balanserade utgifter för utveckling		
	Anskaffning IB	1 272	1 272
	Årets anskaffning	-1 272	0
	Utrangering	0	0
	Anskaffningsvärde	0	1 272
	Avskrivningar IB	-893	-785
	Årets avskrivningar	893	-108
	Utrangering	0	0
	Avskrivningar UB	0	-893
	Bokfört värde	0	379
	Balanserade utgifter för utveckling har under 2015 bytt anläggningsgrupp till Rättigheter och immateriella anläggningstillgångar.		
	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Anskaffning IB	9 827	9 642
	Årets anskaffning	2 741	740
	Utrangering	-590	-555
	Anskaffningsvärde	11 978	9 827

Belopp i tkr	2015	2014
Avskrivningar IB	-6 642	-5 752
Årets avskrivningar	-2 035	-1 445
Utrangering	256	555
Reaförlust	357	0
Avskrivningar UB	-8 065	-6 642
Bokfört värde	3 913	3 185
Utrangering och reaförlust avser licens för e-arkiv, vilket aldrig togs i drift.		
Materiella anläggningstillgångar	67 732	72 286
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Anskaffning IB	42 403	48 250
Årets anskaffning	1 012	940
Utrangering	-232	-6 788
Anskaffningsvärde	43 183	42 403
Avskrivningar IB	-20 083	-20 497
Årets avskrivningar	-2 861	-3 317
Utrangering	232	677
Reaförlust	0	3 055
Avskrivningar UB	-22 711	-20 083
Bokfört värde	20 471	22 320
Utrangering avser belysning samt ombyggnad på ledningskansliets gamla kontor efter flytt.		
Maskiner , inventarier, installationer m m		
Anskaffning IB	136 848	147 726
Årets anskaffning	10 701	10 671
Utrangering	-6 556	-21 549
Anskaffningsvärde	140 993	136 848
Avskrivningar IB	-86 882	-95 195
Årets avskrivningar	-13 039	-13 077
Utrangering	5 856	21 247
Reaförlust	333	143
Avskrivningar UB	-93 733	-86 882
Bokfört värde	47 261	49 966
Utrangering och reaförlust avser uttjänta möbler, IT-utrustning och labutrustning från flera avdelningar samt bevakningsutrustning från RP Göteborg.		

Belopp i tkr		2015	2014
11 Kundfordringar		2 727	3 066
Region Jönköpings län		199	293
Region Östergötland		830	521
NU sjukvården		0	201
Sahlgrenska Universitetssjukhuset		104	14
Skånes universitetssjukhus		13	218
Landstinget i Kalmar län		104	58
Övriga kundfordringar		1 476	1 762
Kundfordringar hos motpart överstigande 100 tkr för 2015 eller 2014 har specificerats.			
12 Fordringar andra myndigheter		15 677	16 836
Skatteverket		4 989	6 436
Polisen		6 809	7 334
Kriminalvården		2 039	1 502
Karolinska Institutet		0	215
Migrationsverket		1 315	846
Göteborgs Universitet		281	151
Lunds Universitet		70	139
Övriga fordringar till andra myndigheter		174	213
Kundfordringar hos motpart överstigande 100 tkr för 2015 eller 2014 har specificerats.			
Förändringen i Fordringar till andra myndigheter utgörs till största delen av Skatteverket, minskad mervärdesskattefordran.			
13 Förutbetalda kostnader		15 223	15 211
Förutbetalda hyreskostnader		12 706	12 845
Övriga förutbetalda kostnader		2 517	2 366
14 Avräkning med statsverket		-14 853	-20 921
Anslag i räntebärande flöde			
Ingående balans		-27 402	-13 385
Redovisat mot anslag 04:01:008 Rättsmedicinalverket		362 046	362 065
Anslagsmedel som tillförs räntekonto		-371 005	-378 733
Återbetalning av anslagsmedel		16 101	2 652
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde		-20 260	-27 402
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag			
Ingående balans		6 481	7 649
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln		-1 013	-1 168
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		5 468	6 481

Belopp i tkr	2015	2014
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	0	0
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-61	0
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	-61	0
Summa Avräkning med statsverket	-14 853	-20 921
15 Behållning räntekonto i Riksgälden	69 612	96 798

Minskningen i behållningen på räntekontot beror till största delen av underskottet i verksamheten för Rättskemi samt på ett mindre överskott i anslagsverksamheten jämfört med 2014.

16 Specifikation av myndighetskapitalet

Belopp i tkr	Statskapital	Balanserad kapitalförändring avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	SUMMA
Utgående balans 2014	219	19 136	16 716	36 071
Rättelse/ändrad princip				0
Ingående balans 2015	219	19 136	16 716	36 071
Föreg. års kapitalförändring		16 716	-16 716	0
Årets kapitalförändring			-11 447	-11 447
Summa årets förändring		16 716	-28 163	-11 447
Utgående balans 2015	219	35 852	-11 447	24 624

Årets kapitalförändring (-11 447 tkr) utgörs i huvudsak av utfallet för uppdragsverksamheten inom Rättskemi (-8 178 tkr). Det negativa resultatet inom Rättskemin beror till största delen av en omfördelning av personalkostnaderna mellan uppdrag och anslag som bättre stämmer överens med ärendeflödet inom respektive område. Uppdragsverksamheten ska över tid bedrivas med full kostnadstäckning, vilket innebär en låg balanserad kapitalförändring.

17 Balanserad kapitalförändring	35 852	19 136
Kapitalförändring Rättsgenetik	15 648	17 405
Kapitalförändring Rättskemi	22 178	6 632
Kapitalförändring Rättsintyg	-1 974	-4 900

Belopp i tkr		2015	2014
18	Avsättningar	4 480	4 331
	Avsättningar pensioner	505	885
	Ingående avsättning	885	727
	Årets pensionskostnad	-64	631
	Årets pensionsutbetalningar	-316	-473
	Utgående avsättning	505	885
	Övriga avsättningar	3 976	3 447
	Ingående balans	3 447	2 979
	Avsatt under året	619	587
	Utbetalat under året	-90	-119
	Utgående balans	3 976	3 447
Avser medel avsatta för lokalt omställningsstöd. En bedömning har gjorts att ca 750 tkr kommer att regleras under kommande år.			
19	Lån i Riksgälden	71 289	76 234
	Ingående balans	76 234	70 030
	Under året nyupptagna lån	16 430	25 487
	Årets amorteringar	-21 375	-19 284
	Summa upptagna lån	71 289	76 234
Av regeringen beviljad låneram: 120 000 tkr			
20	Räntekontokredit i Riksgälden		
Av regeringen beviljad kreditram: 19 000 tkr			
21	Skulder till andra myndigheter	15 114	11 377
	Skatteverket, arbetsgivaravgifter	5 351	5 376
	Skatteverket, preliminärskatt	5 347	0
	Skatteverket, momsskuld	808	1 002
	SPV	1 939	2 130
	Karolinska Institutet	0	650
	Försäkringskassan	565	595
	Umeå Universitet	0	315
	Kriminalvården	5	277
	Uppsala Universitet	271	231
	Rikspolisstyrelsen	369	197
	Styrelsen för ackreditering och kontroll	304	0
	Övriga skulder till andra myndigheter	156	602

Skulder till andra myndigheter överstigande 100 tkr för 2015 eller 2014 har specificerats.

Ökningen i Skulder till andra myndigheter beror främst på skulden till Skatteverket för preliminärskatt. 2014 låg posten under Övriga kortfristiga skulder.

Belopp i tkr		2015	2014
22	Leverantörsskulder	9 955	21 386
	Acando Solutions AB	399	0
	Agilent Technologies	150	336
	Akademiska sjukhuset Uppsala	2	977
	B2B IT-Partner AB	65	295
	Caverion Sverige AB	0	300
	Cellab Nordia AB	16	1 483
	Clinicon AB	0	538
	Diners Club Nordic AB	258	450
	Dustin Sverige AB	46	240
	Eurocard	22	281
	Garnisonsfastigheter	0	454
	Kinnarps AB	61	383
	Ingenjörfirman Bergvall-Leindahl AB	40	681
	Leica MicroSystems AB	0	467
	Life Technologies Europé	452	226
	Packing Kungsör AB	157	433
	Rationell IT i Linköping HB	501	1 177
	Regionfastigheter	541	73
	Rikshem Cityfastigheter AB	0	919
	Scantec Lab AB	263	330
	Specialfastigheter Sverige AB	1 563	0
	Staples Sweden AB	110	291
	Stjärna Fyrkant Com System AB	540	65
	Stockholms Läns Sjukvårdsområde	0	2 992
	VWR International AB	335	294
	Västerbottens läns landsting	9	624
	Övriga leverantörsskulder	4 424	7 077

Leverantörsskulder hos motpart överstigande 200 tkr för 2015 eller 2014 har specificerats.

Minskningen i leverantörsskulder beror till största delen av att det under 2014 ingår fakturor för lokalkostnader samt kostnader för inköp av laboratorie- och obduktionsutrustning till de Rättsmedicinska avdelningarna, som betalades efter årsskiftet.

23	Övriga kortfristiga skulder	5	5 519
	Innehållen skatt för egen personal	0	5 395
	Övriga skulder	5	124

Skulden för preliminärskatt ligger 2015 under posten Skulder till andra myndigheter.

Belopp i tkr		2015	2014
24	Upplupna kostnader	32 706	30 153
	Upplupen löneskuld inkl sociala avgifter	2 318	2 567
	Upplupen kompledighets- och jour- o beredskapsskuld	2 685	2 429
	Upplupen semesterlöneskuld	24 805	23 227
	Kompetensutveckl. / Trygghetsstift.	333	356
	Umeå Universitet	317	0
	SLSO, Stockholms Läns Sjukvårdsområde	293	302
	Göteborgs Universitet	398	345
	Riksrevisionen	160	150
	Linköpings Universitet	500	0
	Västerbottens läns landsting	381	0
	Sodexo AB	108	105
	Siemens	0	140
	Ylva Gröndahl	0	114
	Övriga upplupna kostnader	408	419
	Upplupna kostnader hos motpart överstigande 100 tkr för 2015 eller 2014 har specificerats.		
25	Oförbrukade bidrag	1 447	1 548
	Bidrag från annan statlig myndighet	-237	13
	Kriminalvården	-20	-20
	Karolinska Institutet	-298	-298
	Linköpings Universitet inkl Centrum för forensisk vetenskap	182	182
	Brottsofferfonden	-135	147
	Trafikverket	33	0
	De inomstatliga bidragen förväntas tas i anspråk inom följande tidsintervall:		
	Inom tre månader	33	
	Mer än tre månader till ett år	-135	
	Mer än ett år till tre	-135	
	Mer än tre år	0	
		-237	
	Bidrag från privata företag och organisationer	1 684	1 535
	Östergötlands läns landsting	190	190
	Svenska Läkarsällskapet	0	4
	Sveriges Kommuner och Landsting	1 494	1 341
26	Övriga förutbetalda intäkter	200	0
	Förutbetalda hyresintäkter (statliga)	0	0
	Övriga förutbetalda intäkter	200	0

Beloppet avser fakturerade lönekostnader till Göteborgs Universitet.

27 Anslagsredovisning

Nettoutgifter har minskat något (80 tkr) jämfört med 2014. Orsaken till att utgifterna, trots bl.a. löneökningar, är lägre för 2015 är framför allt en omfördelning av personalkostnaderna mellan uppdrag och anslag inom Rättskemi som bättre stämmer överens med ärendeflödet inom respektive område.

28 Motpartsavstämning

I motpartsavstämningen har följande kommenterats:

Fordran på Skatteverket, 456 tkr, avser saldo på skattekonto som utgör ersättning för nystartsjobb. Skatteverket motpartskodar inte skattekontot.

Skuld till Skatteverket, 11 505 tkr, avser saldo på skattekonto som utgör arbetsgivaravgift och preliminärskatt för december samt skuld för utgående moms. Skatteverket motpartskodar ej skattekontot.

Skuld till Försäkringskassan, 565 tkr, som avser särskild löneskatt för nov-dec men deklarerad i januari.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 22 februari 2016

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Monica Rodrigo', written in a cursive style.

Monica Rodrigo
Generaldirektör

RÄTTSMEDICINALVERKET

Årsredovisning **2015**